

คดีหมายเลขดำที่ ๙๐๓/๒๕๕๓

คดีหมายเลขแดงที่ ๗๕๔/๒๕๕๖

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองกลาง

วันที่ ๑๖ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖

สมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อน	ที่ ๑	ผู้ฟ้องคดี
นายศุภผล เอี่ยมเมธาวี	ที่ ๒	
นายพรชัย ศรีสุนทรไท	ที่ ๓	
นางศิรินทร จันทร์ธง	ที่ ๔	
นางสมพิศ สุทธสุวรรณ	ที่ ๕	
นางสาวสุมาลี โตกทอง	ที่ ๖	
นายศิริชัย ปุณณานุภาค	ที่ ๗	
นางสาววรรัตน์ มีเงิน	ที่ ๘	
นายอภิชัย แก้วมะลิ่ง	ที่ ๙	
นายวิโรจน์ ดีหมื่นไวย์	ที่ ๑๐	
นายบุญลือ มีเงิน	ที่ ๑๑	
นายยรรยง โสภณ	ที่ ๑๒	
นางภัทธีรา โสภณ	ที่ ๑๓	
นายอุดมศักดิ์ หมายเหนี่ยวกลาง	ที่ ๑๔	
นางสาวสุภัทรา บัวเพิ่ม	ที่ ๑๕	
นายสมบัติ เจริญสุขเลิศวิทยา	ที่ ๑๖	
นางสาวพรพรรณ ทองทนงศักดิ์	ที่ ๑๗	
นางสาวพรนุช สถาผลสวัสดิ์	ที่ ๑๘	

นางปาริชาติ สิงห์เสนีย์	ที่ ๑๙
นางก่องกัญจน์ พุทธาศรี	ที่ ๒๐
นายอังกูร สุทฐสุวรรณ	ที่ ๒๑
นางเพ็ญศิริ เทพที	ที่ ๒๒
นางสาวจิราภรณ์ โสภณ	ที่ ๒๓
นางสทลวย พรหมเสนา	ที่ ๒๔
นายสุภัทร อ่อนราษฎร์	ที่ ๒๕
นายอรรถพล รอดสันเทียะ	ที่ ๒๖
นางสาวรัตนา บุญศรี	ที่ ๒๗
นางสาวสุจินตนา นิจไตรรัตน์	ที่ ๒๘
นายอภิชัย ไหมอกรี	ที่ ๒๙
นายอมรเทพ กมลศักดิ์กำจร	ที่ ๓๐
นางสาวกัณทิมา เพชรคง	ที่ ๓๑
นางสาวพรทิพา ทองทองศักดิ์	ที่ ๓๒
นางสาวสายฝน คำภู	ที่ ๓๓
นางสาวจุฑารัตน์ บัวชุม	ที่ ๓๔
นางสาวลัดดา พิพัฒน์ธราวงศ์	ที่ ๓๕
นางสาวปัทมาพร พูนมีทรัพย์	ที่ ๓๖
นางสาววาสนา พรหมเสนา	ที่ ๓๗
นางสาวหนึ่งฤทัย นาคทองกลาง	ที่ ๓๘
นางสาวหนึ่งฤดี นาคทองกลาง	ที่ ๓๙
นางสาวคณิณีจ ฉวยสูงเนิน	ที่ ๔๐
นางสาวบุญสม เขื่อนโพธิ์	ที่ ๔๑
นางอรพินท์ ประสิทธิ์นอก	ที่ ๔๒
นายอดิเรก โชติสุวรรณสิงห์	ที่ ๔๓
นายธวัชชัย นาเสงี่ยม	ที่ ๔๔
นางจรินทร์ เสือขำ	ที่ ๔๕

นางสาวนิตยา ประดับศรี	ที่ ๔๖
นายภูริษฐ์ ทิมงคล	ที่ ๔๗
นายวีระ ตังจิตเกษมสุข	ที่ ๔๘
นางสาวจตุพร ปานขลิบ	ที่ ๔๙
นางสาวปิยะมาศ ผิวสะอาด	ที่ ๕๐
นายประคอง บัวแก้ว	ที่ ๕๑
นางพิชราภรณ์ พรมิพิเศษ	ที่ ๕๒
นายบุญส่ง ศักดิ์เจริญเกียรติ	ที่ ๕๓
นายอัมพร ลีระวีเกียรติ	ที่ ๕๔
นางสมใจ งามสุข	ที่ ๕๕
นายกิตติพล พุ่มห่าน	ที่ ๕๖
นางสาวลักษ์มีกานต์ จันทะบุตร	ที่ ๕๗
นางสาวภวิณี ลีระวีเกียรติ	ที่ ๕๘
นางสาวสุมิตา เขื่อนสันเทียะ	ที่ ๕๙
นางสาวมุกดา เร่งประดุงทอง	ที่ ๖๐
นางสุดา คาลิตะ	ที่ ๖๑
นายกฤษดา ผลทวีสมสกุล	ที่ ๖๒
นายบุบผา พิษิตพร	ที่ ๖๓
นางสาวปวีศา อธิพรหม	ที่ ๖๔
นางศรีสังวาลย์ ปัญญาเป็ง	ที่ ๖๕
นางวรรณวิมล มีหลง	ที่ ๖๖
นางสาวนงลักษณ์ ด้วงชุม	ที่ ๖๗
นางสาวประเพียร เจริญสุข	ที่ ๖๘
นางสาวมาริษา เนตรใจบุญ	ที่ ๖๙
นางสาวพอลตา ก้อนทอง	ที่ ๗๐
นางสาวพรสุดา ใจชุม	ที่ ๗๑
นางนิภาภรณ์ นันตา	ที่ ๗๒

นางสาวอรณัฐ วีระพงษ์สุชาติ	ที่ ๗๓
นายทวี ทองไทย	ที่ ๗๔
นางนุชนภา ฤทธิภักดีกุล	ที่ ๗๕
นางเอมอร พงษ์วิเชียรโรจน์	ที่ ๗๖
นางสาวเขมิกา ก้อนทองมาศ	ที่ ๗๗
นางโชษิมา วัชรคุปต์	ที่ ๗๘
นางพนิดา สิริวีเกียรติ	ที่ ๗๙
นางสุเพ็ญ พูนศรี	ที่ ๘๐
นางสาวสุพร รุจิราวรรณ	ที่ ๘๑
นางสาวลำดวน งามสูงเนิน	ที่ ๘๒
นางอาทิตย์ ศรีแก้ว	ที่ ๘๓
นางสาวโชติมา พรอนันต์ฤกษ์	ที่ ๘๔
นางคำน้อย บุญตัน	ที่ ๘๕
นางสาวพนิดา พิพัฒน์ธราวงศ์	ที่ ๘๖
นายกฤษดา ศรีวงษ์ษา	ที่ ๘๗
นายกรีก พูนศรี	ที่ ๘๘
นายประนอม สิงห์โตแก้ว	ที่ ๘๙
นางนาดยา ทองโนนไทย	ที่ ๙๐
นางสุนิศา อยู่เจริญ	ที่ ๙๑
นางกนกกาญจน์ หัดสิม	ที่ ๙๒
นายบูรฉัตร เสียงใส	ที่ ๙๓
นายสมพจน์ เทียนชัยเกิดศิลป์	ที่ ๙๔
นางสาวอุษาสินี รั้วทอง	ที่ ๙๕
นางนันทวัล แป๊ะเง้าสุข	ที่ ๙๖
นางสาวรัตนพร อ่อนหลา	ที่ ๙๗
นางศรีไพร บุญเพ็ง	ที่ ๙๘
นางศิริลักษณ์ เชื้อช่างเขียน	ที่ ๙๙

นางนันทนา กุลพฤทธิเมธา	ที่ ๑๐๐
นางสาวนฤมล สืบศรี	ที่ ๑๐๑
นางสาวพรรณอุมา สีหะจันทร์	ที่ ๑๐๒
นายโสภณ ขุนอินทร์	ที่ ๑๐๓
นายตรีพรพล พูลสวัสดิ์	ที่ ๑๐๔
นางสาววาริชา บุญช่วยสุวรรณ	ที่ ๑๐๕
นางศรีพร หาดอนไพร	ที่ ๑๐๖
นายจรินทร์ ตรีภาชนาเลิศ	ที่ ๑๐๗
นายกฤษณ เวชบุล	ที่ ๑๐๘
นางสาวอรทัย โพธิ์ศรีเรือง	ที่ ๑๐๙
นางบุญสุข สังฆะมาลา	ที่ ๑๑๐
นางสาวนันทกานต์ พรหมผล	ที่ ๑๑๑
นางสาวยุภาวดี สังฆะมาลา	ที่ ๑๑๒
นายสมควร จิระชาญชัย	ที่ ๑๑๓
นายจตุพร อินทรประชา	ที่ ๑๑๔
นางสาวธวัลรัตน์ กุลกลม	ที่ ๑๑๕
นางสาวรัชณี พิมมณี	ที่ ๑๑๖
นางพัชรี ชูตระกูล	ที่ ๑๑๗
นางสาวกิตติยา ชัยเชียงเอม	ที่ ๑๑๘
นางสาวสุภัทรา สุภรณ์พานิช	ที่ ๑๑๙
นางสาวสโรชดา ศาตรพร	ที่ ๑๒๐
นายธภัทร อิศระไพบูลย์	ที่ ๑๒๑
นางสาวเกศรินทร์ นามมนตรี	ที่ ๑๒๒
นายโอฬาร สิงห์โตแก้ว	ที่ ๑๒๓
นางสาววันทอง รัตนสงคราม	ที่ ๑๒๔
นางสาวกานดา พูลสง	ที่ ๑๒๕
นายภูริพงศ์ เพชรรัตน์	ที่ ๑๒๖

ระหว่าง	นางปิณฑิรา แก้วณะศรี	ที่ ๑๒๗	
	ว่าที่ร้อยตรีหญิงวิชา ทนขุนทด	ที่ ๑๒๘	
	ว่าที่ร้อยตรีหญิงวาสนา ทองนาค	ที่ ๑๒๙	
	นางสาวธีรพันธ์ เทดี	ที่ ๑๓๐	
	กรมทางหลวง	ที่ ๑	
	กระทรวงคมนาคม	ที่ ๒	ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย

ผู้ฟ้องคดีทั้งหนึ่งร้อยสามสิบรายฟ้องและเพิ่มเติมคำฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ได้ร่วมกันหรืออนุมัติ อนุญาตให้บริษัทเอกชนดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๙๐ หรือถนนธนรัชต์ ซึ่งเป็นประตูสู่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มรดกโลกทางธรรมชาติ จากแยกทางหลวงหมายเลข ๒ – ต่อเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่น้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ตั้งแต่ กม.๒ + ๐๐๐.๐๐๐ ถึง กม.๑๐ + ๑๐๐.๐๐๐ ระยะทาง ๘.๑๐๐ กิโลเมตร ก่อสร้างถนนเป็นมาตรฐานทางพิเศษ ๔ ช่องจราจร แบ่งทิศทางการจราจรด้วยเส้นที่บคู่สี่เหลี่ยมกว้าง ๐.๑๐ เมตร ผิวจราจรเป็นแอสฟัลต์คอนกรีต (A.C) ท่อระบายน้ำ และไฟฟ้าแสงสว่าง โดยมีจุดเริ่มต้นการก่อสร้างที่จุดต่อเชื่อมทางต่างระดับปากช่องตะวันตกสู่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ งบประมาณ ๖๙,๗๓๖,๓๔๒ บาท การดำเนินโครงการดังกล่าวได้ทำการตัดฟันโค่นทำลายต้นไม้และพื้นดินตลอดแนวทั้งในและนอกเขตทาง โดยไม่ได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศน์ริมทาง ซึ่งมีพรรณไม้หวงห้ามไม้หายาก ขนาดใหญ่และเล็กกว่า ๑๔ ชนิด ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงแต่เดิมถนนสายดังกล่าวมีสภาพเป็นถนนลาดยางขนาด ๒ ช่องจราจร (กว้าง ๗ เมตร) บางช่วงเป็น ๔ ช่องจราจร (มี ๒ ช่วงในเขตชุมชน ระยะทาง ๑.๕ กม.) ไหล่ทางกว้างข้างละ ๒.๕ เมตร เขตทางกว้างข้างละ ๓๐ เมตร ลักษณะพื้นที่ตลอดแนวทางทั้งสองด้านส่วนใหญ่ปกคลุมด้วยต้นไม้ทั้งใหญ่และเล็กอยู่อย่างหนาแน่น ต้นไม้ใหญ่บางต้นเป็นไม้หวงห้าม

ตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ หากมีการตัดต้องได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ก่อน ซึ่งจากการสำรวจขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) พบว่ามีอยู่ถึง ๑๔ ชนิดไม้ บางต้นมีอายุกว่า ๑๐๐ ปี มีรัศมีวงรอบโคนต้นตั้งแต่ ๕๐ เซนติเมตร จนถึงกว่า ๓๐๐ เซนติเมตร บางต้นเป็นไม้ดอกขนาดใหญ่ที่แผ่กิ่งก้านสวยงาม และออกดอกสวยงามตามฤดูกาล การมีต้นไม้ขนาดใหญ่ทั้งสองข้างทางตลอดแนวเขตทางดังกล่าวช่วยสร้างร่มเงาบังแดดฝนให้กับชาวบ้าน นักท่องเที่ยวผู้นิยมเดินเท้า นักปั่นจักรยาน และผู้ใช้รถตลอดระยะเวลากว่า ๕๐ ปีที่ผ่านมา ความสูญเสียที่เกิดขึ้นประเมินค่ามิได้ในด้านความรู้สึกของคนไทยและผู้ที่รักสิ่งแวดล้อม อีกทั้ง ยังต้องสูญเสียอุโมงค์ต้นไม้ ที่เคยมีต้นไม้สองข้างทางโค้งเข้าหากันซึ่งมีระยะทางกว่า ๑ กิโลเมตร สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่เห็นประโยชน์ของการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก จึงได้ซื้อที่ดินของชาวบ้านดั้งเดิมบางส่วนไปปลูกสร้างโรงแรม รีสอร์ท บ้านพักตากอากาศ ในพื้นที่โดยรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และถึงแม้จะมีกิจการร้านค้า โรงแรม รีสอร์ท เกิดขึ้นมาก แต่ชาวบ้านผู้ประกอบการหรือนักท่องเที่ยวก็ได้บุกรุก ทำลาย หรือตัดต้นไม้ตลอดแนวเขตทางทั้งสองด้านของถนน เพราะทุกคนต่างรู้ดีว่าการรักษาต้นไม้ พรรณไม้นี้ดังกล่าว ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาสัมผัสกับเอกลักษณ์และความงามของแนวถนน รวมทั้งการดึงดูดผีเสื้อหายากให้มาอยู่อาศัยและขยายพันธุ์จนสามารถสังเกตเห็นได้ตลอดแนวสองข้างทาง อีกทั้ง การขยายผิวจราจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผืนป่ามรดกโลกแห่งนี้ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากการตัดต้นไม้ที่มีอายุร่วมร้อยปีที่แผ่กิ่งก้านและมีรากที่ช่วยอุ้มน้ำไว้ดินไว้ รักษาความชื้นและให้ร่มเงาตลอดมา ซึ่งแม้ผู้เกี่ยวข้องอ้างว่าจะทำการปลูกต้นไม้ทดแทนขึ้นใหม่ขึ้นนั้นก็ไม่สามารถชดเชยกันได้ เพราะกว่าจะเติบโตพอที่จะคืนระบบนิเวศวิทยาที่สูญเสียไปกลับคืนมาได้นั้นต้องใช้เวลาหลายสิบปี หลายร้อยปี ขณะเดียวกันหากปล่อยให้ยานพาหนะจำนวนมากสัญจรผ่านเกินจำนวน ย่อมเกิดผลกระทบจากมลพิษไอเสียและเสียงดังจากรถยนต์อย่างไม่อาจควบคุมได้ อีกทั้ง การขยายถนนจะทำให้มีนักท่องเที่ยวมากเกินไปส่งผลให้มีการปลูกสร้างที่พักอาศัยเพื่อบริการนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดมลภาวะทั้งขยะ น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ เสียงดัง ทำให้ผู้พักอาศัยและชาวบ้านได้รับผลกระทบโดยตรงต่อกิจกรรมต่างๆ ที่จะตามมา รวมทั้งมีโอกาที่จะสูญเสียวิถีชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม และเมื่อขาดการควบคุมที่ดีย่อมจะก่อให้เกิดการเข้ามาของผู้ลงทุน ชาวชุมชนท้องถิ่น

ที่เหลือน้อยก็ยากที่จะรักษาวิถีชีวิตและฐานทรัพยากรของตนไว้ได้ ถนนสายดังกล่าวในอดีตจัดทำขึ้นเป็นแนวตรงจากถนนสายมิตรภาพเดิมก่อนถึงอำเภอปากช่อง มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่นิยมธรรมชาติ นักนิเวศวิทยาและชาวบ้านทั่วไปที่จะเดินทางเข้าไปสัมผัสกลิ่นไอของธรรมชาติในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และการเดินทางไปเล่นกอล์ฟในเขตอุทยานแห่งชาติของผู้มีฐานะ นักการเมือง และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในอดีต ต่อมาในรัฐบาล นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติคณะรัฐมนตรีให้ยกเลิกสนามกอล์ฟในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ แล้วปรับปรุงและปล่อยให้พื้นที่ดังกล่าวกลับคืนกลายเป็นผืนป่าดังเดิม ทำให้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่กลับคืนมา มีความอุดมสมบูรณ์เหมือนเดิม จนในที่สุดรัฐบาลต่อๆ มาเห็นว่า มีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก จึงได้ทำเรื่องเสนอคณะกรรมการคุ้มครองมรดกโลกของสหประชาชาติขอขึ้นทะเบียนเป็น “มรดกโลก” ทางธรรมชาติ ต่อมาคณะกรรมการมรดกโลกได้ประกาศให้พื้นที่เขาใหญ่-ดงพญาเย็น เป็นมรดกโลก เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘ สร้างความภูมิใจให้กับประชาชนชาวไทย จึงมีการเสนอมาตรการลดผลกระทบไว้ว่า “อย่าขยายถนนที่สร้างไว้ก่อนการเสนอขึ้นทะเบียนนี้” โครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงจะต้องเข้าข่ายเป็นโครงการที่ตัดผ่านพื้นที่พิเศษหรือมีลักษณะเฉพาะบางอย่าง ทั้งนี้การขึ้นทะเบียนให้พื้นที่ทางธรรมชาติพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นมรดกโลกได้แล้วนั้นมิเื่อนไขและข้อตกลงว่าจะต้องมีการจัดการที่เหมาะสมและเพียงพอ คือ ต้องมีแผนการบริหารจัดการ และดำเนินการตามแผนอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นหลักประกันว่าแหล่งมรดกโลกนั้นๆ จะได้รับการดูแลรักษาให้คงอยู่ในสภาพที่ดีและเหมาะสมตลอดไป พื้นที่แนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ต้องมีระเบียบ ข้อปฏิบัติที่เข้มงวดตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ และพื้นที่โดยรอบเขตอุทยานแห่งชาตินั้นๆ เป็นเสมือนแนวกันชน (Buffer Zone) ที่คอยรักษาเขตอุทยานไว้ไม่ให้เกิดผลกระทบจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ การที่มีโครงการหรือกิจกรรมเพื่อการขยายถนนระดับของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ จึงมีความเสี่ยงสูงที่คณะกรรมการมรดกโลกจะยกประเด็นดังกล่าวขึ้นมาทบทวน การประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ดังนั้น การจะดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบรุนแรงต่อชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งอาจกระทบต่อความเป็นมรดกโลกของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ไม่ว่าจะอยู่ในขั้นตอนการขออนุมัติ

คณะรัฐมนตรีเพื่อพัฒนาปรับปรุงหรือขยายถนนดังกล่าวจะต้องเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ต่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อพื้นที่ดังกล่าวมีความอ่อนไหวต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพื้นที่มรดกโลก และผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสุขภาพ (HIA) ด้วย โดยต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งได้ให้องค์กรอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือสุขภาพให้ความเห็นประกอบก่อน แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กลับเพิกเฉยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในฐานะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงไม่ท้วงติง หรือแนะนำตักเตือน ปัญหาจึงเกิดขึ้น รวมทั้งนายกรัฐมนตรีในฐานะประธานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ตรวจสอบให้หน่วยงานรัฐจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๗ วรรคสอง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมโดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียอย่างแท้จริง ครอบคลุม ทัวถึงและรอบด้านได้ให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน จึงเป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ นอกจากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมไปก่อน โดยที่ยังไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และระเบียบกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยได้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องตัดทำลายต้นไม้ต่างๆ ทั้งเล็กใหญ่รวมทั้งต้นไม้หวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ตลอดแนวและนอกเขตทางไปจำนวนมาก อาทิ ไม้ประดู่ ไม้มะค่า ไม้สัก โดยยังมีได้รับหนังสือยินยอม หรือเอกสารแสดงการอนุญาตให้ตัดต้นไม้จากกรมป่าไม้ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับพฤติการณ์ดังกล่าวจึงเป็นการใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด เข้าข่ายเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ซึ่งผู้ฟ้องคดีหรือประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งหน่วยงานของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้องได้พยายามท้วงติง เพื่อให้มีการชะลอทบทวนหรือระงับโครงการดังกล่าวไว้ก่อน แต่ผู้ถูกฟ้องคดีกลับเพิกเฉยปล่อยให้ผู้รับเหมา

ดำเนินกิจกรรมหรือโครงการดังกล่าวในพื้นที่ต่อไป จนกระทั่งภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และหน่วยงานอื่นของรัฐ ได้นำเรื่องดังกล่าวมาเปิดเผยต่อสื่อมวลชน จนกลายเป็นข่าวไปทั่วประเทศและทั่วโลก ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ จึงได้ตรวจสอบข้อร้องเรียนของผู้ฟ้องคดีหรือประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียอย่างเสียมิได้โดยพาสื่อมวลชนเข้าไปสำรวจตรวจสอบในพื้นที่ที่เกิดปัญหา ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้ยื่นหนังสือเปิดผนึกถึงผู้ถูกฟ้องคดีโดยตรง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองกลับเพิกเฉย และสั่งการต่อหน้าสื่อมวลชนให้ดำเนินโครงการต่อไปโดยไม่ฟังเสียงคัดค้าน ภาคประชาชนทั่วประเทศเริ่มสะท้อนความเห็นไปในแนวทางที่คัดค้านหรือต่อต้านโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวอย่างรุนแรงมากขึ้นผ่านสื่อสารสนเทศออนไลน์ เฟซบุ๊กส์ ทำให้นายกรัฐมนตรีสั่งให้ยุติโครงการดังกล่าวชั่วคราว แล้วให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำปัญหาดังกล่าวรายงานเพื่อหาข้อยุติในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ แต่มติคณะรัฐมนตรีมิได้นำข้อเรียกร้องที่ต้องการให้ยุติหรือยกเลิกการขยายหรือปรับปรุงถนนสายดังกล่าวตั้งแต่กิโลเมตรที่ ๒+๐๐๐.๐๐๐ - กม.๑๐+๑๐๐.๐๐๐ ระยะทาง ๘.๑๐๐ กิโลเมตร แล้วเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ก่อนที่จะปรับปรุง พื้นฟูสภาพให้กลับมาเหมือนเดิมอีกครั้ง แต่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ยกเลิกการขยายหรือปรับปรุงถนนสายดังกล่าวกิโลเมตรที่ ๑๐ ถึงกิโลเมตรที่ ๑๖ แทนและอนุญาตให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินโครงการในส่วนกิโลเมตรที่ ๒+๐๐๐.๐๐๐ - กม.๑๐+๑๐๐.๐๐๐ ระยะทาง ๘.๑๐๐ กิโลเมตร ต่อไปโดยไม่สนใจเสียงท้วงติง คัดค้าน หรือต่อต้านของผู้ฟ้องคดีหรือประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ฟ้องคดีบางส่วนอาศัยอยู่ในพื้นที่ตลอดแนวถนนและใกล้เคียงมาโดยสงบ เปิดเผย มีวิถีชีวิตอย่างปกติสุขตามอรรถภาพพร้อมทั้งครอบครัว เครือญาติ ผู้ฟ้องคดีบางส่วนเป็นนักท่องเที่ยวนักอนุรักษ์ เป็นผู้ที่มิไจรักในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ที่เคยเห็นและได้มีโอกาสเดินทางไปสัมผัสใช้ชีวิตตลอดเส้นทางถนนพระราชดำริหรือสาย ๒๐๙๐ ตลอดมา แต่พื้นที่ดังกล่าวกลับถูกละเมิดโดยคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง โดยได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้ฟ้องคดีและชาวบ้านอีกมากถูกกระทบสิทธิตามรัฐธรรมนูญและได้รับ

ความเดือดร้อนเสียหายอย่างมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากร่มไม้ เงาไม้ หรืออุโมงค์ต้นไม้ตลอดแนวสองฟากฝั่งถนนดังกล่าวได้อีกต่อไป จึงได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาล

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งดังนี้

๑. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ห้ามดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับการขยายหรือปรับปรุงถนนพระราชวังหรือสาย ๒๐๙๐ ตอนแยกทางหลวงหมายเลข ๒ ต่อเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มรดกโลก ระหว่าง กม.๒+๐๐๐.๐๐๐ – กม.๑๐+๑๐๐.๐๐๐ ระยะทาง ๘.๑๐๐ กิโลเมตร ไว้เป็นการชั่วคราวก่อนจนกว่าจะได้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๗ วรรคสอง พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๑ ถึงมาตรา ๕๑

๒. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ปรับปรุงฟื้นฟูสภาพความเสียหายที่เกิดขึ้นตลอดแนวถนนพระราชวังหรือสาย ๒๐๙๐ ให้กลับมามีสภาพคล้ายดังเดิมหรือเหมือนเดิมมากที่สุด ภายใต้กระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนตามกฎหมาย โดยเปิดโอกาสให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดอย่างรอบด้านเสียก่อนภายใต้งบประมาณของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง

๓. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ นำต้นไม้บางต้นที่ผู้ถูกฟ้องคดีอนุญาตหรือสั่งการให้ผู้รับเหมาหรือหน่วยงานรัฐอื่นใด ได้ทำการขุดล้อมนำออกไปจากพื้นที่ ให้นำกลับมาปลูกในจุดหรือพื้นที่เดิม พร้อมกับนำต้นไม้ยืนต้นที่ยังมีชีวิต ทั้งชนิด ประเภท และขนาดเดียวกันหรือใกล้เคียงกันกับต้นไม้ที่ถูกตัดฟันโค่นลงไปแล้ว ที่ถูกกฎหมาย นำมาปลูกทดแทนในจุดและพื้นที่เดิมพร้อมดูแลให้เจริญเติบโตทุกต้นตลอดแนวเขตทางทั้งสองด้านของถนนพระราชวัง กม.ที่ ๒ ถึง กม.ที่ ๑๐ ไม่ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ ต้น โดยงบประมาณของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองภายในระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองให้การว่า โครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงหมายเลข ๒๐๙๐ ตอนแยกทางหลวงหมายเลข ๒ – ต่อเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ระหว่าง กม. ๒+๐๐๐.๐๐๐ – กม.๑๐+๑๐๐.๐๐๐ ระยะทาง ๘.๑๐๐ กิโลเมตร สภาพทางเดิมทางหลวงสายดังกล่าวมีระยะทางตลอดสายยาว ๒๓.๗๐๐ กิโลเมตร จุดเริ่มต้นที่ กม.๐.๐๐๐ ที่ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จุดสิ้นสุดที่ กม.๒๓.๗๐๐ ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นเส้นทางที่นักท่องเที่ยวจำนวนมากใช้เดินทาง

เข้าสู่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งมรดกโลก ทำให้การจราจรติดขัดโดยเฉพาะช่วงเทศกาลต่าง ๆ สภาพทางเดิมเป็นทาง ๒ ช่องจราจร มาตรฐานทางชั้น ๔ ผิวจราจรกว้าง ๗.๐๐ เมตร ไหล่ทางกว้างข้างละ ๒.๕๐ เมตร เขตทางกว้างข้างละ ๓๐.๐๐ เมตร มีรถบรรทุกตั้งแต่ ๖ ล้อขึ้นไป ๑๖.๔๑% โดยมีปริมาณการจราจรคับคั่งและติดขัด ๗,๒๗๗ คันต่อวัน จังหวัดนครราชสีมาได้มีหนังสือ ที่ นม ๐๐๑๖.๓/๓๕๕๒ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ขอความอนุเคราะห์ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ สนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงขยายผิวจราจรทางเข้าสู่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ทางหลวงหมายเลข ๒๐๙๐ ตอนแยกทางหลวงหมายเลข ๒ – ต่อเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพื่อรองรับการจราจรที่เพิ่มมากขึ้นสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดในการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการขนส่งและคมนาคมเพื่ออำนวยความสะดวกและความปลอดภัยต่อผู้ใช้ทาง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า ทางหลวงหมายเลข ๒๐๙๐ ตอนแยกทางหลวงหมายเลข ๒ – ต่อเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ระหว่าง กม. ๒+๐๐๐.๐๐๐ – กม.๑๐+๑๐๐.๐๐๐ ระยะทาง ๙.๑๐๐ กิโลเมตร เป็นเส้นทางที่มีการบูรณะใหญ่ครั้งสุดท้ายเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ อายุการใช้งาน ๑๖ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ มีปริมาณการจราจรเฉลี่ย ๙,๐๑๙ คันต่อวัน สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดำเนินงานและจัดสรรงบประมาณโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวง ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้ เป็นโครงข่ายทางหลวงสายหลัก และสายสำคัญ ที่มีปริมาณการจราจรสูงกว่า ๓,๐๐๐ คันต่อวัน มีอุบัติเหตุบ่อยครั้งมีความจำเป็นต้องรีบแก้ไขเพื่อลดจุดอันตราย และเพิ่มความปลอดภัยของประชาชน ทั้งผู้อยู่อาศัยและผู้ใช้ทาง มีการจราจรรถบรรทุกตั้งแต่ ๖ ล้อขึ้นไปเฉลี่ยสูงกว่า ๑๐% หรือมีจำนวนโค้งแนวราบและแนวตั้งมาก มียานชุมชนต่อเนื่องยาวหรือจุดตัดทางแยกหลายแห่งอยู่ใกล้กัน ทำให้การจราจรติดขัด และส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวหลักของประเทศและเพิ่มศักยภาพการพัฒนาพื้นที่ ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการก่อสร้างใหม่ตลอดแนวเส้นทาง แต่มีสภาพปัญหาเป็นบางแห่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้วางแนวทางในการพิจารณารูปแบบการก่อสร้าง ดังนี้ การปรับปรุงเพิ่มมาตรฐานทางเดิมเป็นการปรับปรุงเพิ่มมาตรฐานของชั้นทางเดิมให้เหมาะสม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับปริมาณการจราจรที่เพิ่มขึ้นปรับปรุงบริเวณที่มียานชุมชนหนาแน่นเป็นการปรับปรุงทางหลวงและระบบสาธารณูปโภคภายในเขตทางหลวง เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนหรือขยายทางหลวงให้เดินทางสะดวก

ระหว่างชุมชนกับชุมชน การปรับปรุงบริเวณทางแยกทางร่วมต่างๆ ให้สอดคล้องและรองรับกับเส้นทางสายหลัก เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแก้ไขความแออัดของการจราจรบริเวณทางแยก การแก้ไขทางหลวงด้านเรขาคณิต ปรับปรุงแก้ไขคุณลักษณะทางกายภาพของถนน เพื่อเพิ่มความปลอดภัยและลดความเสี่ยงในการใช้เส้นทาง การปรับปรุงเพิ่มช่องทาง การแซง (Passing Lane) ปรับปรุงเส้นทางในช่วงที่มีปริมาณการจราจรหนาแน่นให้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยยิ่งขึ้น ปรับปรุงเพิ่มช่องทางสำหรับรถบรรทุกหนัก (Climbing Lane) ปรับปรุงเส้นทางในช่วงที่เป็นทางลาดชันและเนินเขา ให้รถบรรทุกสามารถวิ่งหลีกเลี่ยงให้กับรถอื่นที่สามารถใช้ความเร็วผ่านไปได้อย่างสะดวกและปลอดภัย ปรับปรุงทางหลวงเป็น ๔ ช่องจราจร แบบประหยัด เป็นการขยายและเพิ่มช่องจราจรในเส้นทางช่วงที่มีการจราจรหนาแน่นเกินขีดความสามารถในการให้บริการของเส้นทางเดิมจะสามารถรองรับได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้เป็นทางขนาน ๔ ช่องจราจร โดยใช้เกาะสี่เป็นตัวแบ่งทิศทางการจราจร ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เสนอคำขอตั้งงบประมาณไปที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ปรากฏตามบันทึกที่ คค ๐๖๓๒.๕/๑๙๓๖ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ส่งคำขอตั้งงบประมาณไปที่สำนักงานงบประมาณปรากฏตามบันทึก ส่วนที่สุด ที่ คค ๐๘๐๕.๒/๒๑๖๓ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๒ ซึ่งต่อมาคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ และสภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๒ ในการดำเนินการโครงการก่อสร้างทางสายดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยสำนักทางหลวงที่ ๘ (นครราชสีมา) ได้ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๘ และได้ดำเนินการประกวดราคาตามระเบียบพัสดุโดย บริษัท ราชสีมาบวร (๑๙๙๖) จำกัด เป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยแขวงทางหลวงนครราชสีมาที่ ๒ ได้ลงนามในสัญญาจ้างเหมาโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงหมายเลข ๒๐๙๐ ตอนแยกทางหลวงหมายเลข ๒ - ต่อเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ระหว่าง กม.๒+๐๐๐.๐๐๐ - กม.๑๐+๑๐๐.๐๐๐ กับบริษัท ราชสีมาบวร (๑๙๙๖) จำกัด ตามสัญญาเลขที่ นร ๑๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ วงเงิน ๖๙,๗๓๖,๓๔๒.๐๑ บาท ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยสำนักทางหลวงที่ ๘ และแขวงทางหลวงนครราชสีมาที่ ๒ ได้จัดประชุมการมีส่วนร่วมรับ

ฟังความคิดเห็นของประชาชนในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังและแสดงความคิดเห็นประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน ผู้ประกอบการภาคเอกชน ประชาชนในพื้นที่ โดยที่ประชุมมีมติเห็นด้วยที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงสายดังกล่าว ขั้นตอนการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับต้นไม้ในพื้นที่โครงการ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยแขวงทางหลวงนครราชสีมาที่ ๒ ได้มีหนังสือขอความอนุเคราะห์สำรวจต้นไม้ โดยแจ้งไปยังผู้อำนวยการสำนักทรัพยากรป่าไม้ที่ ๘ ตามหนังสือ ที่ คค ๐๖๒๓.๒/๑.๑/๒๔๒๘ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๒ และแจ้งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ตามหนังสือ ที่ คค ๐๖๒๓.๒/๑.๑/๒๔๕๒ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๒ นายอดิชาติ บุญยัง รองผู้อำนวยการแขวงทางหลวงนครราชสีมาที่ ๒ (ฝ่ายวิศวกรรม) ได้ร่วมตรวจสอบต้นไม้ พร้อมกับนายสุรวิทย์ ใจกิจสุวรรณ นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ นายรติ ลอยทวินนท์ เจ้าพนักงานป่าไม้อาวุโส สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนายสันติ เสวกพันธ์ หัวหน้าสวนป่าสูงเนิน สำนักส่งเสริมและพัฒนาไม้เศรษฐกิจนครราชสีมา และร่วมกันจัดทำบันทึก ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ซึ่งบันทึกฉบับดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยแขวงทางหลวงนครราชสีมาที่ ๒ แจ้งยืนยันขอสิทธิไม้ทำประโยชน์จากไม้ดังกล่าว การปลูกต้นไม้ในเขตทาง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยแขวงทางหลวงนครราชสีมาที่ ๒ ได้มีหนังสือขอความอนุเคราะห์กล้าไม้เพื่อปลูกเสริมบริเวณที่ว่างในเขตทางหลวง ตามหนังสือ ที่ คค ๐๖๒๓.๒/๑.๑/๑๓๙ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๓ การทำไม้ โดยองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) กรมป่าไม้ได้มีหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ตามหนังสือ ที่ ทส ๑๖๐๒.๒/๗๐๔๑ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๓ กรณีองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขออนุญาตทำไม้บริเวณที่ดินเขตทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๙๐ ที่จะก่อสร้างขยายเส้นทางจราจร จังหวัดนครราชสีมาแจ้งให้ผู้จัดการสำนักงานอนุรักษ์และพัฒนาสวนป่านครราชสีมาเพื่อส่งการให้เจ้าหน้าที่เริ่มตรวจสอบข้อเท็จจริงกับ นายวรวิทย์ วงศ์ข้าหลวง เจ้าพนักงานป่าไม้ชำนาญงาน ตามหนังสือ ที่ นม ๐๐๑๓.๓/ว ๑๕๒๙ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ผู้แทนจากแขวงทางหลวงนครราชสีมาที่ ๒ สำนักการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๘ (นครราชสีมา) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จังหวัดนครราชสีมา และสำนักส่งเสริมและพัฒนาไม้เศรษฐกิจนครราชสีมา ได้ร่วมกันตรวจสอบ และพิจารณาว่า เนื่องจากไม้ที่จะนำออกตามโครงการดังกล่าวมีขนาดใหญ่และอายุมาก การขุดล้อมต้นไม้ ออกทำได้ยาก โอกาสรอดตายน้อยและใช้ระยะเวลาานาน ประกอบกับ มีข้อจำกัดด้านระยะเวลาตามสัญญาการก่อสร้างถนนและข้อจำกัดด้านงบประมาณ จึงไม่สามารถขุดล้อมต้นไม้ดังกล่าวได้ ตามบันทึกการตรวจสอบ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓ จังหวัดนครราชสีมาได้มีหนังสือถึงผู้อำนวยการแขวงทางหลวงนครราชสีมาที่ ๒ ตามหนังสือ ที่ นม ๐๐๑๓.๓/๑๐๖๓๓ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ ส่งเอกสารใบอนุญาต ทำไม้หวงห้ามธรรมดา นอกจากไม้สักในป่าและใบอนุญาตทำไม้สักในป่าจังหวัดนครราชสีมา กรมป่าไม้ และสำนักงานอนุรักษ์และพัฒนาสวนป่านครราชสีมา องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) ได้มีการประสานงานเกี่ยวกับการขออนุญาตทำไม้บริเวณที่ดินเขตทางหลวง เพื่อดำเนินการทำไม้ตามขั้นตอน เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้บันทึกสละสิทธิการทำไม้ดังกล่าว ซึ่งเมื่อ อ.อ.ป. ตัดต้นไม้แล้วได้ลากไปรวมกันไว้ที่บริเวณ กม.๑๖+๓๐๐.๐๐๐ ทางหลวงหมายเลข ๒๐๕๐ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจวัดระดับตราและคำนวณ ค่าภาคหลวงก่อน อ.อ.ป. ทำไม้ออก ภายหลังจากที่มวลชนโต้แย้งการก่อสร้าง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ขอความร่วมมือบริษัท ราชสีมาบวร (๑๙๙๖) จำกัด ผู้รับจ้าง ให้ระงับการก่อสร้างไว้ก่อน เป็นการชั่วคราว ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ ว่าการดำเนินโครงการ เพิ่มประสิทธิภาพ ทางหลวงหมายเลข ๒๐๕๐ (ถนนธนรัชต์) ตอนแยกทางหลวง หมายเลข ๒ – ต่อเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ที่ได้ดำเนินการไปแล้วให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ประสานงานกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เร่งดำเนินการจัดทำแผนฟื้นฟูสภาพภูมิทัศน์และระบบนิเวศ เช่น การปลูกต้นไม้เพื่อฟื้นฟู พื้นที่ที่เสียหาย และการปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน ให้แล้วเสร็จ โดยเร็ว ส่วนต้นไม้ที่ได้ตัดไปแล้ว ให้ใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการเฉพาะในเขตอุทยาน แห่งชาติเท่านั้น และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ยุติการดำเนินการโครงการในส่วนที่ต่อจาก กม.๑๐+๑๐๐.๐๐๐ และให้สำนักงบประมาณรับไปปรับลดงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่เตรียมจัดสรรไว้เพื่อการดำเนินโครงการให้สอดคล้องในส่วนของการดำเนินโครงการก่อสร้างและปรับปรุงทางหลวงและทางอื่นต่อไป ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ประสานงานกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

อย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถดำเนินโครงการได้อย่างเหมาะสมถูกต้องตามกฎหมายระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/๑๒๗๐๔ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓ แจ้งว่า มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ สอดคล้องกับความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต้องดำเนินการในช่วง กม.๒+๐๐๐.๐๐๐ – กม.๑๐+๑๐๐.๐๐๐ ต่อไปให้แล้วเสร็จและเร่งฟื้นฟูสภาพภูมิทัศน์ต่อไป ส่วนการยุติโครงการจะยุติในช่วงที่ต่อจาก กม.๑๐+๑๐๐.๐๐๐ ขึ้นไปเท่านั้น

หลังจากโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงสายดังกล่าวได้ก่อสร้างแล้วเสร็จ แขวงการทางนครราชสีมาที่ ๒ ได้ดำเนินการปลูกต้นไม้เพื่อฟื้นฟูทางหลวงในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ หลังจากเสร็จสิ้นการประชุมการมีส่วนร่วมของประชาชน พร้อมทั้งติดตั้งราวกันอันตราย หลักนำทางและป้ายจราจร เพื่ออำนวยความสะดวกปลอดภัยในการจราจร

การดำเนินการโครงการข้างต้นเป็นการก่อสร้าง บูรณะ ขยาย หรือเปลี่ยนแปลงมาตรฐานทางหลวงตามเขตทางหลวงที่กำหนด (เขตทางฝั่งประสงค์) ซึ่งเป็นสายทางเดิมที่เป็นทางหลวงในความรับผิดชอบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อยู่เดิม ไม่มีการจัดกรรมสิทธิ์ที่ดินหรือเวนคืนที่ดินเพิ่มเติม เป็นการดำเนินการภายใต้ขอบเขต อำนาจ หน้าที่ สิทธิ และความรับผิดชอบโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ประกอบกับได้จัดให้มีการมีส่วนร่วมของประชาชนและได้นำข้อคิดเห็นที่ได้จากการรับฟังมาพิจารณาปรับปรุงให้สอดคล้องกับมาตรฐานทางวิชาการแล้ว ส่วนการทำไม้ในเขตทาง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่มีความประสงค์จะขอทำไม้ในเขตทางและได้แจ้งยืนยันสละสิทธิ์ให้กรมป่าไม้ทราบแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำไม้ในเขตทางแต่อย่างใด และขณะที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินโครงการ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติยังไม่มีประกาศประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ ได้มีการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ (นัดพิเศษ) โดยที่ประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้มีประกาศประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง จำนวน ๑๑ โครงการ ซึ่งโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงสายดังกล่าว ไม่เข้าข่ายประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงตามประกาศข้างต้นที่จะต้องดำเนินการตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประเด็น

การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ ที่กำหนดให้โครงการทางหลวงที่ตัดผ่านพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อเสนอขอความเห็นในชั้นขออนุมัติหรือขออนุญาตโครงการ แต่เนื่องจากโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงทางหลวงหมายเลข ๒๐๙๐ ตอนแยกทางหลวงหมายเลข ๒ – ต่อเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ดำเนินการนอกเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ กรณีจึงไม่เข้าข่ายที่จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด และตามข้อบังคับสมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อน พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๔ วัตถุประสงค์ของสมาคม ข้อ ๔.๒... รวมทั้งเป็นผู้แทนในการฟ้องร้องต่อศาลเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ค่าเสียหาย ค่าชดเชย ให้แก่ประชาชนชุมชนและสาธารณชน... แต่ในคดีนี้ไม่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ยื่นฟ้องคดีต่อศาลเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ค่าเสียหาย ค่าชดเชยให้แก่ประชาชนชุมชนและสาธารณชนบุคคลใด และมีได้มีกฎหมายบังคับว่าผู้ฟ้องคดีที่ ๑ มีอำนาจฟ้องขอให้ระงับโครงการก่อสร้างซึ่งมีฐานะเป็นกฎหมายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี การฟ้องคดีของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสมาคม และไม่ปรากฏจากข้อบังคับของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ยื่นฟ้องหน่วยงานต่าง ๆ โดยให้ระงับการจัดทำโครงการซึ่งเป็นการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งมีฐานะเป็นกฎหมาย หรือมีอำนาจฟ้องให้หน่วยงานกระทำการหรือละเว้นการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามอำนาจหน้าที่โดยฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีนี้ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ กับพวกไม่ได้รับความเดือดร้อนเสียหายเนื่องจากมิได้มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่พิพาทแต่อย่างใด ตามที่อ้างว่าฟ้องคดีเพื่อการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะที่มีผลกระทบต่อส่วนได้เสียของชุมชนหรือของประชาชน อันเป็นการอ้างว่ากระทำเพื่อส่วนรวมซึ่งคำว่าชุมชนหรือประชาชนตามที่กล่าวอ้าง จะตีความว่าประชาชนจำนวนเท่าใดถึงจะถือว่าเป็นสาธารณะจำนวนเท่าใดถือว่าเป็นชุมชน ซึ่งการกระทำการแทนจะต้องเป็นการกระทำการแทนชุมชนหรือบุคคลตามวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียนไว้ แต่ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับมอบอำนาจจากใคร เพราะตามที่กล่าวอ้างว่าต้นไม่ในเขตทางที่ถูกตัดเป็นของสาธารณชน ก็ล้วนเป็นสมบัติของคนไทยทั้งประเทศ

จำนวน ๖๐ ล้านคน หากจะคำนวณเป็นส่วนของผู้ฟ้องคดีกับพวกรวม ๑๓๐ คน ที่อ้างว่า การดำเนินการไม่ตรงกับความต้องการของตนได้รับความเสียหายก็น่าจะมีเพียง ๑๓๐ ส่วนใน ๖๐ ล้านคน ส่วนที่จะวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีที่ ๑ เป็นผู้ที่มีสิทธิฟ้องคดีจึงเป็นเรื่องที่ ไกลเกินเหตุ และข้อ ๔.๔ วัตถุประสงค์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ กำหนดว่า “ส่งเสริมการปลูกและ รักษาป่า รักษาต้นน้ำและลุ่มน้ำ รักษาสัตว์ป่า ให้สังคมตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบจาก สภาพความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งในเมืองและชนบท” ซึ่งเมื่อพิจารณาตามข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับการอนุญาตให้จดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ มาตรา ๔ (๑) “ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตาม กฎหมายที่ดิน มาตรา ๔ (๒) ไม้ หมายถึง ไม้สักและไม้อื่นทุกชนิด แต่ต้นไม้ในคดีนี้ มิได้เกิดขึ้นในเขตป่าหรือในเขตอุทยานแต่เป็นเขตทางของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งมีใช้ป่า การที่ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ยื่นฟ้องคดีนี้ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีนี้ อนึ่งตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติว่า “เพื่อเป็นการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมให้องค์กรเอกชนซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทยหรือกฎหมาย ต่างประเทศ ที่มีกิจการเกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรืออนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และมีได้มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง หรือมุ่งคำหากำไรจากการ ประกอบกิจกรรมดังกล่าว มีสิทธิขอจดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครอง สิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แต่เมื่อพิจารณาจากคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีแล้ว เห็นว่า การฟ้องคดีเพื่อขอให้ระงับการดำเนินการโครงการก่อสร้างถนน ซึ่งเป็นโครงการ ตามกฎหมายและงบประมาณรายจ่ายประจำปี มีผลเป็นกฎหมายเป็นการบริหารงาน ในการจัดทำบริการสาธารณะและเกี่ยวข้องกับการบริหารงานทางการเมือง การขอให้ระงับ โครงการโดยการกล่าวอ้างว่าไม่เหมาะสม เป็นการเกี่ยวข้องกับทางการเมือง การฟ้องคดี ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ จึงขัดต่อการมีสิทธิขอจดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครอง สิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ธรรมชาติต่อกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ผู้ฟ้องคดีกับพวกมิได้กล่าวอ้างว่า การดำเนินการโครงการของผู้ถูกฟ้องคดีไม่อยู่

ในขอบเขตของกฎหมาย แต่เป็นการกล่าวอ้างขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองปฏิบัติไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองและเขตทางมิใช่เขตทางที่เวนคืนเพิ่มเติมหรือดำเนินการก่อสร้างเข้าไปในพื้นที่ป่าแต่อย่างใด การก่อสร้างทางตามอำนาจหน้าที่ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าดำเนินการไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงไม่มีเหตุที่จะยกเลิกหรือระงับการก่อสร้าง ตามคำขอท้ายฟ้องเป็นคำขอที่ไม่อาจบังคับได้ตามมาตรา ๗๒ กล่าวคือ ผู้ฟ้องคดีกับพวก ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองระงับโครงการปรับปรุงเส้นทางถนนธนนะรัชต์ สาย ๒๐๙๐ ไว้จนกว่าจะได้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๗ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น การที่จะพิจารณาว่าผู้ฟ้องคดีกับพวกมีสิทธิฟ้องคดีหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๗๒ เป็นหลัก อีกทั้ง ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ มิได้มีภูมิลำเนาในพื้นที่พิพาทการฟ้องคดีดังกล่าว มิใช่กรณีสิทธิชุมชนที่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๗ วรรคสาม แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และโครงการมิใช่กิจการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ส่วนผลกระทบด้านฝุ่นควันเป็นเพียงระยะสั้น ไม่ก่อให้เกิดอันตรายใดๆ ส่วนอุบัติเหตุที่เกิดจากการใช้รถใช้ถนนเป็นอุบัติเหตุตามปกติที่เกิดได้จากหลายสาเหตุ ซึ่งล้วนแต่เกิดจากความประมาทของผู้ใช้ทางที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย มิใช่เกิดจากการดำเนินการโครงการพิพาทนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองมิใช่หน่วยงานที่มีหน้าที่อนุรักษ์ หรือรักษาป่า ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ฟ้องคดีกับพวก จึงไม่อาจอ้างเหตุใดๆ ในคดีนี้เพื่อฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ ผู้ฟ้องคดีกับพวก ไม่มีสิทธิในที่ดินในโครงการพิพาทซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน โครงการพิพาทได้จัดทำในเขตทางของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ฟ้องคดีกับพวกจึงไม่ใช่ผู้เสียหาย (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๐๑/๒๕๔๕) การที่ผู้ฟ้องคดีกับพวกเห็นว่าได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากโครงการจึงเป็นการคาดเดาและห่างไกลเกินกว่าเหตุ ผู้ฟ้องคดีกับพวก จึงไม่ใช่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายทั้งนี้เทียบคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๕๐/๒๕๔๕, ๖๒๘/๒๕๔๕ ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีกับพวก ขอให้ศาลพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ปรับปรุง ฟื้นฟูความเสียหายแนวถนนธนนะรัชต์ หรือสาย ๒๐๙๐ นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง

มีนโยบายที่จะดำเนินการปลูกต้นไม้ทดแทน ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่า ไม่เปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดอย่างรอบด้านเสียก่อน ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ดำเนินการไปภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายดังกล่าวแล้ว หากผู้ฟ้องคดีกับพวกเห็นว่าตนเองได้รับความเสียหายในกรณีดังกล่าวก็เป็นเพียงการเสียหายในส่วนของ การเปิดโอกาสให้เข้ามีส่วนร่วมเท่านั้น และยังไม่ถือว่าเป็นผู้เสียหายอันเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีนี้ได้ เทียบนัยคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๐๗/๒๕๔๕ ส่วนคำขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองนำ ต้นไม้บางต้นมาปลูกในพื้นที่เดิมหรือจุดเดิมและดูแลให้เจริญเติบโตทุกต้นตลอดแนวเขต ทางทั้งสองด้านของถนนพระราชดำริ กม.ที่ ๒ ถึง กม.ที่ ๑๐ ไม่ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ ต้น โดยงบประมาณของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองภายในระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน นั้น ผู้ถูกฟ้องคดี ทั้งสองมีแนวคิดในการปลูกต้นไม้ตามแนวเขตทาง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แม้จะไม่มีหน้าที่ ในการปลูกรักษา และอนุรักษ์แต่ก็ตระหนักและได้ดำเนินการตามแนวคิดนี้ตลอดมา ในหลายพื้นที่ การดำเนินการโครงการนี้ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ดำเนินการ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย การขอให้ศาลพิพากษาบังคับว่าจะต้องดำเนินการปลูกต้นไม้ ไม่ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ ต้น โดยงบประมาณของผู้ถูกฟ้องคดีย่อมเป็นการดำเนินการที่ไม่อาจ กระทำได้เนื่องจากการใช้งบประมาณจะต้องผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎร คำขอ ในส่วนนี้จึงเป็นคำขอที่ไม่อาจบังคับได้ หนึ่งต้นไม้ที่อยู่ในเขตทางก็เป็นภาระที่จะต้องตัดแต่ง เพื่อมิให้กิ่งหักร่วงลงมาเกิดขวางการจราจร หรือถูกลมพัดโค่นล้มทับรถหรือผู้คนที่ใช้ทาง เพราะหากเกิดปัญหาดังกล่าวผู้ใช้ทางก็จะมาฟ้องเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจาก ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทั้งที่มีได้มีหน้าที่ในการปลูกหรือรักษาต้นไม้ดังกล่าว สำหรับผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๑๓๐ ที่อ้างว่าได้รับความเสียหายนั้นไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้รับความเสียหายอย่างไรจากการดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง และไม่ปรากฏว่าเกี่ยวข้อง หรือมีสิทธิอย่างใดในต้นไม้ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ รั้วถนนย้ายออกจากเขตทาง เพราะ การปลูกต้นไม้ผู้ฟ้องคดีก็สามารถปลูกและใช้สอยประโยชน์ในที่ดินในชุมชนของตนหรือ ในที่ดินส่วนของตนซึ่งไม่ใช่เขตทางได้อยู่แล้ว ซึ่งข้อเท็จจริงจากภาพถ่ายโครงการจะเห็นว่า ชุมชนไม่ได้ให้ความสำคัญของต้นไม้ เนื่องจากเมื่อตัดต้นไม้ในเขตทางออกแล้วจะไม่มี ต้นไม้ใดๆ ในชุมชนข้างทาง ข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ดำเนินการ โครงการขยายหรือปรับปรุงเส้นทางถนนพระราชดำริ หรือสาย ๒๐๗๐ โดยมีขอบและไม่มีเหตุที่

จะต้องดำเนินการใดๆ ตามกฎหมายใดอีก การอนุรักษ์ต้องดำเนินการไปพร้อมกับการพัฒนาบริการสาธารณะ แต่การอนุรักษ์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ก็ต้องมีขอบเขตในพื้นที่ที่กำหนดไว้เช่นจะไปห้ามเอกชนที่ปลูกไม้เศรษฐกิจในที่ดินของตน มิให้ตัดไม้ของตนไม่อาจทำได้ และการพัฒนาต้องไม่ขัดขวางหรือขัดแย้งกับการอนุรักษ์ ผู้ฟ้องคดีกับพวกยังคงใช้ทางหลวงใช้ไฟฟ้าอันเป็นผลจากการพัฒนาทางหลวงนับว่าเป็นปัจจัยที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ส่วนหนึ่งด้วย การดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองมิได้ขัดขวางหรือทำลายสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด และมีได้กระทำในเขตอุทยานหรือในเขตป่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ดำเนินการโครงการโดยชอบด้วยกฎหมายทุกประการไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีกับพวก

ผู้ฟ้องคดีทั้งหนึ่งร้อยสามสิบคัดค้านคำให้การว่า การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพิ่มประสิทธิภาพถนนหมายเลข ๒๐๙๐ ไม่เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีความเสี่ยงในการถูกเพิกถอนออกจากการเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๐๕ เนื้อที่ ๑,๓๕๕,๔๖๘.๗๕ ไร่ หรือ ๒,๑๖๘.๗๕ ตารางกิโลเมตร และต่อมาได้รับสมญานามว่าเป็น “อุทยานมรดกของกลุ่มประเทศอาเซียน” เป็นที่ยอมรับว่าเป็นอุทยานแห่งชาติที่สำคัญของโลก โดยเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ทับลาน ปางสีดา ตาพระยา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ ได้รับการประกาศให้เป็น “มรดกโลกทางธรรมชาติ” จากองค์การยูเนสโก ภายใต้ชื่อกลุ่ม “ดงพญาเย็น – เขาใหญ่” เพราะคนไทย หน่วยงานของไทยที่รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และองค์กรระดับโลก ต่างเห็นตรงกันว่าบริเวณเขาใหญ่ มีธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ประกอบด้วย ป่าเบญจพรรณ ป่าดงดิบแล้ง ป่าดงดิบชื้น ป่าดิบเขา ทุ่งหญ้า และป่ารุ่นหรือป่าเหล่า ซึ่งลักษณะเป็นป่าที่อยู่ในระดับความสูงจากระดับน้ำทะเล ๔๐๐ – ๑,๐๐๐ เมตร เป็นแหล่งที่มีชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่ไม่สามารถพบได้ที่อื่น โดยในจำนวนพืชราว ๑๕,๐๐๐ ชนิด ที่พบในประเทศไทย สามารถพบในแหล่งมรดกโลกนี้ถึง ๒,๕๐๐ ชนิด มีพืชเฉพาะผืนป่านี้ถึง ๑๖ ชนิด มีสัตว์ป่ากว่า ๘๐๐ ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๑๑๒ ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำกว่า ๒๐๙ ชนิด นกกว่า ๓๙๒ ชนิด และนกเงือก ๔ ชนิด ใน ๖ ชนิดที่พบในประเทศไทย เมื่อยูเนสโกได้ประกาศให้ “ดงพญาเย็น – เขาใหญ่” เป็นมรดกโลกแล้ว ได้มีข้อเสนอแนะ ๗

ข้อ ได้แก่ ให้มีการจัดระบบการจัดผืนป่าทั้งหมดแบบบูรณาการ รัฐบาลต้องสนับสนุนงบประมาณ และทรัพยากรบุคคล เพื่อการบริหารจัดการผืนป่าอย่างเต็มที่ ดูแลนโยบายและการปฏิบัติให้สอดคล้องสนับสนุนซึ่งกันและกัน ต้องให้การส่งเสริมการสำรวจและวิจัยสถานภาพของป่าและสัตว์ป่าอย่างจริงจัง จะต้องหาทางเชื่อมผืนป่าต่างๆ เข้าด้วยกัน โดยการเชื่อมต่อกับป่าอนุรักษ์ในกัมพูชา ต้องหาทางแก้ปัญหาถนนที่ตัดแยกผืนป่าออกจากกัน โดยจะต้องศึกษาและหามาตรการให้ผืนป่าเชื่อมต่อกันภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ดำเนินกิจกรรมที่เสริมสร้างความร่วมมือจากชาวบ้านและชุมชนในการอนุรักษ์ผืนป่าเพื่อเป็นหลักประกันในสถานภาพมรดกโลก การที่เขาใหญ่ได้รับการปกป้อง โดยเฉพาะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและแหล่งพันธุกรรมของป่าดิบชื้นตอนกลางของประเทศไทยให้เป็นมรดกตกทอดไปสู่ชนรุ่นหลัง เพื่อสงวนและรักษาพื้นที่ต้นน้ำสายสำคัญ ๔ สายที่จำเป็นต่อการเกษตรกรรมและการใช้สอยของชุมชนต่างๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีในการปรับปรุงขยายผืนป่าจรรยาทางเข้าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพื่อรองรับการจราจรที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในช่วงวันหยุด วันนักขัตฤกษ์ นั้น มีตรรกะหรือไม่กับการใช้งบประมาณเกือบ ๗๐ ล้านบาท ไปแก้ไขปัญหาจราจรที่อาจมีปัญหาก็แค่ปีละไม่กี่วัน โดยไม่สนใจผลกระทบหรือผลเสียอื่นที่เกิดขึ้นต่อสาธารณะ โดยเฉพาะการตัดไม้ทำลายพืชพรรณ แหล่งพันธุกรรมของสัตว์ต่างๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาประกาศให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นอุทยานแห่งชาติ เพราะสภาพทางธรรมชาติตลอดแนวถนนหมายเลข ๒๐๘๐ นั้น เคยมีสภาพทาง ๒ ช่องจราจรที่เหมาะสมดีอยู่แล้ว การขยายถนนมาเป็น ๔ ช่องจราจรนั้น ได้ทำลายสภาพพื้นที่เขตทางที่อุดมไปด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่และเล็กที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่ปลูกขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก และพันธุ์ไม้หลายชนิดเป็นไม้หวงห้ามตามกฎหมาย ต้องได้รับการอนุญาตตามขั้นตอนของกฎหมาย และต้องมีการจัดการพรรณไม้ต่างๆ ที่มีอยู่เดิมเสียก่อน แต่ผู้ถูกฟ้องคดีก็ได้ทำตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใด โดยมีหลักฐานยืนยันจากรายงานสรุปของนายวิเชียร กีร์ติณจกาล ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิ่งแวดล้อมในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีว่าได้ละเมิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายในเรื่องดังกล่าวอย่างไร ซึ่งคณะกรรมการมีข้อสรุปชัดเจนแล้วว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้ขออนุญาต

ผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนตัดต้นไม้ พุทธการณณ์และการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ การสละสิทธิไม่ยอมทำประโยชน์จากต้นไม้ตลอดแนวสองข้างทางของถนนหมายเลข ๒๐๙๐ ก็เป็นไปเพื่อปิดความรับผิดชอบไปให้หน่วยงานอื่น โดยไม่มีกฎหมายรองรับ ทั้งนี้ ข้ออ้างการไม่ยอมขุดล้อมบอนต้นไม้ทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กที่มีคุณค่านับ ๑๐,๐๐๐ ต้น เพื่อนำไปอนุบาลเพื่อย้ายไปปลูกในพื้นที่อื่นๆ ที่เหมาะสม เป็นข้ออ้างที่ไม่สมเหตุสมผล ในขณะที่วิทยาการของการขุดล้อมต้นไม้ในปัจจุบันนั้น พ่อค้าแม่ค้าขายไม้ประดับยืนต้นริมทางที่ล้อมต้นไม้ขนาดใหญ่มาวางขาย ก็สามารถทำได้ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับการเสนอขอเงินงบประมาณก่อนใหม่มาซื้อต้นไม้จากที่อื่นที่แพง นำมาปลูกแทนและการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ละเมิดกฎหมาย มีความเสี่ยงที่แหล่งมรดกโลกจะถูกถอดถอนเพราะได้รับการลงทะเบียนไม่ถึง ๗ ปี โดยเฉพาะผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก็มีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสาธารณะว่า “ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาภาวะโลกร้อน และการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การควบคุมให้มีมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนการก่อสร้าง ทั้งเรื่องของฝุ่น เสียง และผิวจราจร โดยคำนึงถึงความสะดวกของประชาชนผู้ใช้เส้นทางเป็นหลัก และส่งเสริมให้มีการปลูกต้นไม้ในเขตทางหลวงทั่วประเทศ โดยเน้นการปลูกไม้ยืนต้นที่ก่อให้เกิดความยั่งยืน แต่การดำเนินโครงการขยายถนนหมายเลข ๒๐๙๐ เป็นเหตุให้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ถูกปลดจากการเป็นมรดกโลกได้ และกระบวนการออกใบอนุญาตตัดไม้บริเวณทางหลวงหมายเลข ๒๐๙๐ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ พบว่าการสำรวจและการทำบัญชีต้นไม้ที่จะต้องถูกตัดทำลายที่จังหวัดนครราชสีมาทำขึ้นมานั้น ต้องดำเนินการตามระเบียบของกรมป่าไม่ว่าด้วยการสำรวจและการทำไม้ในบริเวณป่าที่เปิดใช้ที่ดินเพื่อทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๒๕ การที่ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา หลบเลี่ยงปัญหาโดยให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครราชสีมาเป็นผู้พิจารณาอนุญาตแทนนั้น เป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครราชสีมาได้เคยยืนยันต่อ

คณะกรรมการสิทธิสิ่งแวดล้อมวุฒิสภาว่า “มีการตัดต้นไม้ก่อนได้รับอนุญาต” กระบวนการออกใบอนุญาตนั้นเกิดขึ้นภายหลัง (๒ มิถุนายน ๒๕๕๓) หลังจากที่ได้ทำการตัดไม้ตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๕๓ แล้ว ถือว่าเป็นการสร้างเอกสารหลักฐานให้พินิจไปจากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานเท่านั้น ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงผู้มีอำนาจในการออกใบอนุญาตที่แท้จริง คือ กรมป่าไม้นั้น จะพบว่า มีหนังสือของจังหวัดนครราชสีมา ที่ นม ๐๐๑๓.๓/๒๒๓๐ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ส่งไปยังกรมป่าไม้ และมีหนังสือตอบกลับจากกรมป่าไม้ ที่ ทส ๑๖๐๒.๒/๗๐๔๑ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๓ ถึงจังหวัดนครราชสีมาสรุปได้ว่า “เนื่องจากในปัจจุบันเพื่อแก้ภาวะโลกร้อนและประโยชน์ทางด้านสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้ เห็นควรขุดล้อมบอนต้นไม้ในเขตทางหลวงดังกล่าวไปใช้ปลูกในราชการ” และขอความร่วมมือจังหวัดนครราชสีมาสั่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๘ (นครราชสีมา) ประสานกับแขวงทางหลวงนครราชสีมาที่ ๒ และสำนักงานอนุรักษ์และพัฒนาสวนป่านครราชสีมา ทำการตรวจสอบ ซึ่งคำสั่งดังกล่าวถือว่าชอบด้วยกฎหมาย เพราะมีอำนาจหน้าที่ในการสั่งการได้โดยตรง ผู้รับคำสั่งต้องปฏิบัติตามเท่านั้น แต่จากบันทึกการตรวจสอบฉบับลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓ พบความผิดปกติว่าเหตุใดไม่มีรายงานหรือบันทึกการชี้แจงรายละเอียดการตรวจสอบของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๘ และเจ้าหน้าที่พนักงานป่าไม้ชำนาญการของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครราชสีมา มีแต่เพียงลายมือชื่อรับรองเพียงเพื่อให้ครบถ้วนตามแบบที่กำหนดเท่านั้น ซึ่งเชื่อว่ามีได้ตรวจสอบต้นไม้จริงทั้งหมดทุกต้นปรากฏตามหนังสือของสำนักส่งเสริมและพัฒนาไม้เศรษฐกิจนครราชสีมา องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ที่ ทส ๑๔๑๓.๕.๓/๓๐ ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๒ (ที่ถูกต้องคือ ๒๕๕๓) ถึงนายอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เรื่อง แจ้งการเข้าพื้นที่ทำไม้บริเวณสองข้างทาง ทางหลวงหมายเลข ๒๐๙๐ ซึ่งได้ดำเนินการเข้าตัดโค่นต้นไม้ตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๕๒ – เมษายน ๒๕๕๒ (ที่ถูกต้องคือเดือนมีนาคม ๒๕๕๓ – เมษายน ๒๕๕๓) ดังนั้น การทำบันทึกข้อตกลงดังกล่าวจึงเป็นเอกสารเท็จ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามการชี้แนะของหน่วยงานผู้ถูกฟ้องคดี เข้าข่ายการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยรายละเอียดของบันทึกพบว่า ข้อมูลตามรายงานปรากฏเพียงรายละเอียดเหตุผล การตรวจสอบของผู้แทนสำนักส่งเสริมและพัฒนาไม้เศรษฐกิจนครราชสีมา องค์การ

อุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) ซึ่งมีภารกิจหลักด้านการทำไม้ มีอำนาจหน้าที่ในการทำไม้ ตัดไม้ และ
 แขวงทางนครราชสีมาเท่านั้น มาให้ความเห็นแทน ดังนั้น ความเห็นของ อ.อ.ป. จึงให้เหตุผลว่า
 “ไม้ที่สำรวจจะทำออกมีขนาดใหญ่และมีอายุมากแล้ว ในการขุดล้อมบอนต้นไม้ออกไปปลูกทำได้
 ยาก และโอกาสรอดตายน้อย ประกอบกับในการล้อมบอนต้นไม้ออกมีค่าใช้จ่ายสูง อีกทั้ง
 การเก็บรักษาและการดูแลรักษาก่อนนำไปปลูกเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก” ซึ่งเข้าข่ายผิดระเบียบของ
 องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ว่าด้วยความขัดแย้งทางผลประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๕๒
 หลายประการโดยเฉพาะข้อ ๕ (๘) ข้อ ๖ เหตุผลดังกล่าว ถ้าเป็นเหตุผลของหน่วยงาน
 ที่ทำหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชาติ ซึ่งมีอยู่หลาย
 หน่วยงานในจังหวัดนครราชสีมา หรือในสวนกลาง (สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๘
 และเจ้าพนักงานป่าไม้ชำนาญการของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 จังหวัดนครราชสีมา) ผู้ฟ้องคดีอาจไม่คัดค้านก็ได้ แต่ในบันทึกกลับให้หน่วยงานที่มีหน้าที่หลัก
 ด้านการทำไม้และหน่วยงานผู้มีส่วนได้เสียมาให้ความเห็น การสร้างเอกสารบันทึก
 การตรวจสอบไม้ในเขตทางหลวงที่ผู้ถูกฟ้องคดีใช้เป็นพยานหลักฐานในเอกสารเป็นเท็จนั้น
 หากเป็นเรื่องจริงแนวโครงการขยายถนนหมายเลข ๒๐๙๐ ดังกล่าว มีระยะทาง ๘.๑๐๐ กิโลเมตร
 ซึ่งมีต้นไม้ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นที่ปรากฏตามบันทึกฉบับลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒
 ได้ทำการตรวจสอบและจัดทำบัญชีเฉพาะชนิด ขนาด ไม้หวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้
 พุทธศักราช ๒๔๘๔ มีถึง ๑๒๘ ต้น (ไม่รวมต้นไม้อื่นที่มีคุณค่าอีกนับ ๑๐,๐๐๐ ต้น) เหตุใด
 ใช้ระยะเวลาในการตรวจสอบเพียงไม่กี่นาที ก็สามารถสรุปผลการตรวจสอบได้ทันที
 เพราะถ้าหากดำเนินการตรวจสอบจริงอาจต้องใช้เวลาอย่างน้อย ๓ – ๗ วัน แต่จากรายงาน
 การบันทึกดังกล่าวกลับไม่ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริง เนื่องจากการขุดล้อมบอนเพื่อย้าย
 ต้นไม้สามารถทำได้กับต้นไม้ทุกชนิด ทุกขนาด ทุกประเภท โดยเฉพาะต้นที่มีขนาดเล็ก
 ขนาดกลางจะทำได้ง่ายและใช้ระยะเวลาน้อยกว่าต้นที่มีขนาดใหญ่ แม้ต้นไม้ใหญ่
 ขนาด ๓ คนโอบอายุหลายร้อยปีที่ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ที่ขึ้นขวางการขยายถนน
 เชียงราย – แม่สาย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ยังสามารถขุดล้อมบอนย้ายไปปลูกในสวนรุกขชาติ
 แม่ฟ้าหลวง บนดอยช้างมูบ จังหวัดเชียงราย แต่บันทึกของผู้ตรวจสอบต้นไม้ริมถนนสาย
 ๒๐๙๐ ดังกล่าวกลับสรุปว่า “ทำได้ยาก” แสดงถึงเจตนาที่จะไม่ดำเนินการตรวจสอบ อีกทั้ง
 เป็นการแสดงหลักฐานให้เห็นชัดแจ้งว่าไม่สนใจหรือไม่คำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อมตามนโยบายของรัฐบาล และเข้าข่ายร่วมกันกระทำความผิด ปกปิด ซ่อนเร้นความจริงที่ควรจะต้องแจ้งให้ทราบอย่างชัดเจน พฤติการณ์ดังกล่าวของผู้ร่วมตรวจสอบ เข้าข่ายการกระทำความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงและเข้าข่ายการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ทั้งนี้ นโยบายของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เป็นผู้ร่วมอยู่ในคณะรัฐบาล ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องถือปฏิบัติตามนั้น ได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๑ ซึ่งรัฐมนตรีและ ข้าราชการภายใต้การบริหารราชการแผ่นดินฝ่ายบริหารทั้งส่วนกลางส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ต้องนำมาเป็นกรอบในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ซึ่งนโยบายที่ว่า “รัฐบาลจะดำเนินนโยบายในด้านต่าง ๆ ควบคู่กันไปกับการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนเพื่อให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น ... การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศและภาวะโลกร้อน ... การพัฒนา ธรรมชาติ ... “ ซึ่งปรากฏในรายละเอียดหลายข้อของคำแถลงนโยบาย อาทิ ข้อ ๔.๓.๑๐ เร่งแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินโครงการขนาดใหญ่อย่างจริงจัง ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และปรับโครงสร้างการบริหารจัดการและการ กำกับดูแลการพัฒนาและการให้บริการโครงการสร้างพื้นฐาน เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค และมีการแข่งขันที่เป็นธรรม ข้อ ๕.๒ คุ้มครองและฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ที่มีความสำคัญเชิง ระบบนิเวศ เพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสำรวจ จัดทำระบบฐานข้อมูล อนุรักษ์ พัฒนา และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อสร้างความมั่นคง ด้านอาหาร พลังงาน สุขภาพและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ บนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ท้องถิ่น ที่มีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมรวมทั้งให้การคุ้มครองเพื่อให้เกิด ความปลอดภัยทางชีวภาพ ข้อ ๕.๖ ปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ โดยให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ชุมชน ประชาชน และภาคีที่เกี่ยวข้อง ในรูปของสมัชชาสิ่งแวดล้อมมีส่วนร่วม บริหารจัดการ และจัดให้มีการใช้ระบบประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงกลยุทธ์ เพื่อเป็น กลไกกำกับให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งสนองโครงการพระราชดำริด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทุกโครงการอย่างจริงจัง การใช้ดุลพินิจอันเป็นเท็จ และการมีส่วนร่วมในการฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ และข้อกฎหมายเพื่องอเอื้อประโยชน์ให้กัน ในหน่วยงานตรวจสอบข้างต้น ถือว่ามีเจตนาร่วมกันกระทำความผิด รวมทั้งความผิด

อันเกี่ยวกับการฝ่าฝืนนโยบายของรัฐบาล และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ไม่เป็นไปตามขั้นตอนวิธีการตามกฎหมาย และไม่มีหลักฐานยืนยันว่าชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นด้วยกับโครงการ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีกลับใช้เป็นข้ออ้าง อันเป็นเท็จ ข้ออ้างการจัดรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา นั้น มิใช่กระบวนการรับฟังความคิดเห็นที่ถูกต้องตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ การจัดประชุมดังกล่าวเป็นเพียงการ “จัดฉากโฆษณาชวนเชื่อ” หรือเป็นเพียงพิธีการเพื่อใช้เป็นข้ออ้าง เพราะชาวบ้านที่เข้าร่วมประชุมนั้น ถูกเกณฑ์มา ไม่ได้มีการปิดประกาศหรือมีหนังสือเชิญหรือส่งเอกสารข้อมูลให้ศึกษาก่อนล่วงหน้าอย่างน้อย ๑๕ วัน และการประชุมก็เป็นการโฆษณาชวนเชื่อ โดยวิทยากรของผู้ถูกฟ้องคดี เป็นการให้ข้อมูลฝ่ายเดียว ไม่มีการให้ข้อมูลที่เป็นทางลบ หรือข้อเสีย หรือไม่มีการให้รายละเอียดต่าง ๆ ให้ครบถ้วนตามข้อ ๗ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว อาทิ เหตุผลความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของโครงการ สาระสำคัญของโครงการ ผู้ดำเนินการ สถานที่ที่จะดำเนินการ ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนที่อยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพอยู่ในสถานที่ที่จะดำเนินโครงการและพื้นที่ใกล้เคียง และประชาชนทั่วไป รวมทั้งมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยา ความเดือดร้อนหรือเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบดังกล่าว ประมาณการค่าใช้จ่าย ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้ดำเนินโครงการของรัฐเองให้ระบุที่มาของเงินที่จะนำมาใช้จ่ายด้วย นอกจากนั้น ไม่มีการให้ข้อมูลที่ครบถ้วนตามข้อเท็จจริง เช่น ไม่ยอมบอกชาวบ้านว่าต้องมีการตัดไม้ขนาดใหญ่ริมทางถึง ๑๒๘ ต้น และต้นไม้ขนาดรุ่น ขนาดกลาง และขนาดเล็กอีกกว่า ๑๐,๐๐๐ ต้น รวมทั้งอุโมงค์ต้นไม้ถูกทำลายไปด้วย ไม่ยอมบอกว่าเมื่อถนนกว้างขึ้น รถจะวิ่งเร็วขึ้น โอกาสที่ชาวบ้านจะเดินข้ามถนนจะมีความเสี่ยงจากการถูกรถชนมากขึ้น โอกาสที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จะถูกถอดออกจากการเป็นมรดกโลก ก็ไม่มีการบอกชาวบ้าน เป็นต้น นอกจากนั้นการจัดประชุมก็ใช้เวลาไม่ถึง ๓ ชั่วโมง เพราะมิได้เป็นการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นที่ถูกต้องตามหลักวิชาการตามกฎหมาย ที่ต้องให้ข้อมูลทั้งทางบวก ทางลบ ผลดี ผลเสีย ที่อาจจะเกิดขึ้น รวมทั้งมาตรการที่เหมาะสม เพื่อรองรับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น หรือที่มีต่อโครงการ และต้องเปิดโอกาสให้ถามรายละเอียดทั้งหมด

อย่างชัดเจน รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม เป็นรายชื่อที่แอบอ้างขึ้นมา โดยไม่มีหลักฐานลายมือชื่อ การเข้าร่วมประชุมของบุคคลต่าง ๆ อีกทั้ง รายงานการประชุมก็มีได้บันทึกความเห็นแย้งที่สำคัญไม่มีการประกาศให้ประชาชน องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าประชุมทราบ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่เสร็จสิ้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และหรือการจัดทำ บันทึกการประชุม และการรับรองการประชุมจากผู้จัดการประชุมที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่เป็นไปตามข้อ ๑๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ จึงไม่ถือว่าเป็นการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย จากผลของการดำเนินการโครงการขยายถนนหมายเลข ๒๐๙๐ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การจัดทำหลักฐานพยานเท็จ การไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนวิธีการที่ กฎหมายกำหนด เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มากมาย รวมทั้งความเสียหายทางสังคม ชุมชน ตลอดจนแนวสองข้างทางของถนนดังกล่าว โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองประสานงานกับ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เร่งดำเนินการ จัดทำแผนฟื้นฟูสภาพภูมิทัศน์และระบบนิเวศให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ส่วนต้นไม้ที่ได้ตัดฟันโค่น ไปแล้วให้ใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการเฉพาะในเขตอุทยานแห่งชาติเท่านั้น ปรากฏตาม หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๖/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ ถึง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ นอกจากนั้น คณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมวุฒิสภา ยังได้ทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากปัญหาและการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองแล้ว มีข้อสรุป ๓ ประเด็นสำคัญสอดคล้องกับคำฟ้องของผู้ฟ้องคดี คือ ประเด็นที่ ๑ โครงการ ดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีการรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงก่อนดำเนินโครงการครบถ้วน หรือไม่ คณะกรรมการฯ เห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้รวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงก่อนการ ดำเนินโครงการครบถ้วน โดยเฉพาะเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกป่าดงพญาเย็น – เขาใหญ่ ประเด็นที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนได้ดำเนินการตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ หรือไม่ มีการให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการตัดฟันโค่นต้นไม้หรือไม่ คณะกรรมการฯ เห็นว่า จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏยังมีข้อโต้แย้งว่า กระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนยังไม่ครอบคลุม ทั้งกลุ่มประชาชนในพื้นที่ และข้อมูลข้อเท็จจริงที่แจ้งให้ประชาชนทราบ ...

ประเด็นที่ ๓ กระบวนการออกใบอนุญาตทำไม้บริเวณที่ดินเขตทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๙๐ ให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ คณะกรรมการฯ เห็นว่า ยังมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างจังหวัดนครราชสีมากับกรมป่าไม้ว่าการออกใบอนุญาตทำไม้ดังกล่าวเป็นอำนาจของหน่วยงานใด ... กรณีขอให้ตรวจสอบโครงการเพิ่มประสิทธิภาพถนนหมายเลข ๒๐๙๐ หรือถนนธนรัชต์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการดังกล่าวของคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมวุฒิสภา มติของคณะรัฐมนตรี และข้อสรุปและความเห็นของคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมวุฒิสภา ดังกล่าวชี้ให้เห็นชัดเจนว่าผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินโครงการดังกล่าวโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หลายประการ ผู้ฟ้องคดีในฐานะองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นนิติบุคคลมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับข้อพิพาทแห่งคดีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และยังได้รับการรับรองให้เป็นเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงมีอำนาจหน้าที่ที่ปรากฏตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ตามมาตรา ๖ และมาตรา ๘ แห่งกฎหมายข้างต้น รวมทั้งผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ถึงที่ ๑๓๐ เป็นประชาชนคนไทยสัญชาติไทย ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และในจังหวัดพิพาทและใกล้เคียง ย่อมมีสิทธิที่จะอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน รวมทั้งมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ การนำคดีมาสู่ศาลปกครอง จึงเป็นสิทธิโดยชอบธรรมของผู้ฟ้องคดีที่สามารถกระทำได้ ขอศาลกำหนดบรรทัดฐานให้กับสังคมโดยมีคำพิพากษาตามคำขอของผู้ฟ้องคดี

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองให้การเพิ่มเติมว่า ตามที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพิ่มประสิทธิภาพถนนหมายเลข ๒๐๙๐ เป็นการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นำมาซึ่งความเสี่ยงในการถูกถอดถอนจากการเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติของไทยนั้น การปรับปรุงขยายผิวการจราจรเข้าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นการรองรับการจราจรที่เพิ่มขึ้นมิใช่เฉพาะวันหยุดและวันนักขัตฤกษ์ที่ได้รับการร้องเรียน การจราจรที่ติดขัดเพียงวันเดียวก็สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนได้ และอาจทำให้ได้รับความเสียหายต่าง ๆ อีกมาก และการดำเนินโครงการเป็นการดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย ใช้งบประมาณของแผ่นดิน ซึ่งผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรมีฐานะเป็นกฎหมายผ่านกระบวนการสรรหาผู้รับจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นการขยายถนนเดิมในเขตที่ดินของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งได้เวนคืนไว้ก่อนแล้วมิได้อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ไม่ได้ตัดเส้นทางใหม่และมีได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด ส่วนปัญหาที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้ขออนุญาตตัดต้นไม้ก่อนขยายพื้นถนนตามระเบียบของกรมป่าไม้นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ดำเนินการโดยชอบด้วยขั้นตอนของกฎหมายแล้ว กล่าวคือ กรมป่าไม้ได้มีหนังสือ ที่ ทส.๑๖๐๒.๒/๗๐๔๑ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๓ แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมาทราบ กรณีองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขออนุญาตทำไม้บริเวณที่ดินเขตทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๙๐ ที่จะก่อสร้างขยายเส้นทางจราจร จังหวัดนครราชสีมาแจ้งให้ผู้จัดการสำนักงานอนุรักษ์และพัฒนาสวนป่านครราชสีมาเพื่อสั่งให้เจ้าหน้าที่ร่วมตรวจสอบข้อเท็จจริงกับนายวรวุฒิ วงศ์ข้าหลวง เจ้าพนักงานป่าไม้ชำนาญงาน ตามหนังสือ ที่ นม ๐๐๑๓.๓/ว ๑๕๒๙ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ผู้แทนจากแขวงทางหลวงนครราชสีมาที่ ๒ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๘ (นครราชสีมา) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครราชสีมาและสำนักส่งเสริมและพัฒนาไม้เศรษฐกิจนครราชสีมาได้ร่วมกันตรวจสอบและพิจารณาว่า เนื่องจากไม้ที่จะทำออกตามโครงการดังกล่าวมีขนาดใหญ่และอายุมาก การขุดล้อมบอนต้นไม้ดังกล่าวทำได้ยากและมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ จึงไม่สามารถขุดล้อมบอนต้นไม้ดังกล่าวได้ ตามบันทึกการตรวจสอบ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ซึ่งจังหวัดนครราชสีมาได้มีหนังสือถึงผู้อำนวยการแขวงทางหลวงนครราชสีมาที่ ๒ ตามหนังสือ ที่ นม ๐๐๑๓.๓/๑๐๖๓๓ ลงวันที่

๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ ส่งเอกสารใบอนุญาตทำไม้หวงห้ามธรรมดาจากไม้สักในป่าและใบอนุญาตทำไม้สักในป่า ซึ่งจังหวัดนครราชสีมา กรมป่าไม้ และสำนักงานอนุรักษ์และพัฒนาสวนป่านครราชสีมา องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) ได้มีการประสานงานเกี่ยวกับการขออนุญาตทำไม้บริเวณที่ดินเขตทางหลวง เพื่อดำเนินการทำไม้ตามขั้นตอน เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้บันทึกสิทธิการทำไม้ดังกล่าว ซึ่งเมื่อ อ.อ.ป. ตัดต้นไม้แล้ว ได้ลากไปรวมกันไว้บริเวณ กม.๑๖ + ๓๐๐ ทางหลวงหมายเลข ๒๐๙๐ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจวัดประทับตราเพื่อคำนวณค่าภาคหลวงก่อน อ.อ.ป. ทำไม้ออกจากการทำไม้ดังกล่าวเห็นได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมาทราบทุกขั้นตอน และได้รับอนุญาตทำไม้หวงห้าม อย่างไรก็ตาม การดำเนินการขยายถนนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่มีการเวนคืนที่ดินไว้เป็นเวลานานแล้วนั้น มักเกิดปัญหาโดยผู้ฟ้องคดีมักอ้างว่ามีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แต่ในอีกแง่มุมหนึ่งการขยายถนนมักจะกระทบความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวคือเมื่อมีการเวนคืนทิ้งไว้นานแล้วพื้นที่เหล่านั้นมักจะถูกรุกเข้าทำประโยชน์โดยประชาชนผู้มีอิทธิพลในพื้นที่โดยเข้าดำเนินการบุกรุกปลูกอาคาร ปลูกพืชตัดต้นไม้ในเขตทางใช้เป็นร้านค้าที่พักอาศัย หรือเลี้ยงสัตว์ เมื่อมีการขยายถนนมักจะถูกต่อต้านเพราะจะทำให้ผู้ที่เข้าครอบครองบุกรุกต้องเสียประโยชน์ จึงอาศัยข้ออ้างเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาฟ้องคดีนี้ตามที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไม่ได้ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ไม่มีการให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการตัดต้นไม้ นั้น ตามระเบียบดังกล่าว มิได้มีข้อกำหนดว่ากระบวนการรับฟังความคิดเห็นครอบคลุมกลุ่มใดและข้อมูลเพียงพออย่างไร และผู้ฟ้องคดีมิได้แสดงให้เห็นปรากฏว่าการรับฟังความคิดเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีขัดต่อกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยระเบียบใด ข้อใด ใดๆ ประเด็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ ที่กำหนดให้โครงการทางหลวงที่ตัดผ่านพื้นที่อุทยานแห่งชาติต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อเสนอขอความเห็นในชั้นขออนุมัติหรือขออนุญาตโครงการ แต่เนื่องจากโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๙๐ ได้ดำเนินการนอกเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติจึงไม่เข้าข่ายที่จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผู้ฟ้องคดีที่ ๑

มิใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย ซึ่งไม่มีกฎหมายให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ มีอำนาจหน้าที่ในการฟ้องร้องหน่วยงานราชการโดยไม่ได้รับความเสียหายหรือมิได้เป็นผู้เสียหายตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ หรือมีกฎหมายโดยกเว้นหรือให้อำนาจ และไม่อยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติดังกล่าว อีกทั้งข้อบังคับและวัตถุประสงค์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ไม่มีข้อใดให้มีหน้าที่ฟ้องรัฐแทนผู้อื่นได้ ซึ่งตามข้อ ๔.๔ วัตถุประสงค์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ กำหนดว่า “ส่งเสริมการปลูกและรักษาป่า รักษาต้นน้ำและลุ่มน้ำ รักษาสัตว์ป่า ให้สังคมตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบจากสภาพความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมทั้งในเมืองและชนบท” แสดงให้เห็นว่าตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับการอนุญาตให้จดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีวัตถุประสงค์ส่งเสริมการปลูกและรักษาป่า ซึ่งตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ มาตรา ๔ (๑) “ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน มาตรา ๔ (๒) ไม้ หมายถึง ไม้สักและไม้อื่นทุกชนิด แต่ต้นไม้ในคดีนี้มีได้เกิดขึ้นในเขตป่าหรือในเขตอุทยาน แต่เป็นเขตทางของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งมีไร่ป่า การที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ยื่นฟ้องคดีนี้ จึงไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีนี้ การสร้างทางตามอำนาจหน้าที่ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าดำเนินการไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือทำให้ผู้ฟ้องคดีคนใดได้รับความเสียหาย อีกทั้ง ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้รับประโยชน์หรือเข้าไปมีส่วนได้เสียในต้นไม้อย่างใด และได้ดำเนินการเสร็จแล้ว จึงไม่มีเหตุต้องกระทำการใด ๆ ตามที่ผู้ฟ้องคดีกับพวกกล่าวอ้าง เป็นการกล่าวด้วยเหตุผลที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่มีสิทธินำมาเป็นเหตุฟ้องคดีได้ ซึ่งในการดำเนินการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมของโครงการ ผู้ถูกฟ้องคดีก็ได้ดำเนินการตามแนวทางตามที่ได้ให้การไว้แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีเป็นหน่วยงานของรัฐปฏิบัติงานเพื่อประเทศชาติตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และดำเนินโครงการดังกล่าวโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ศาลออกนั่งพิจารณาคดีเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๖ โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวน และคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบบันทึกคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ แล้ว

ศาลได้ตรวจพิจารณาเอกสารทั้งหมดในสำนวนคดี กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องประกอบแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ จังหวัดนครราชสีมา มีหนังสือ ที่ นม ๐๐๑๖/๓๕๙๒ ของบประมาณจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการปรับปรุงขยายผิวถนนเป็น ๔ ช่องจราจร (แต่เดิมมี ๒ ช่องจราจร) ทางหลวงหมายเลข ๒๐๙๐ เพื่อรองรับปริมาณการจราจรที่เพิ่มขึ้น ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า ทางหลวงหมายเลข ๒๐๙๐ แยกทางหลวงหมายเลข ๒ – ต่อเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ระหว่าง กม. ๒ + ๐๐๐.๐๐๐ – กม. ๑๐ + ๑๐๐.๐๐๐ ระยะทาง ๘.๑๐๐ กิโลเมตร มีการบูรณะใหญ่ครั้งสุดท้ายเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ อายุการใช้งาน ๑๖ ปี และในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ การจราจรเฉลี่ย ๘,๐๑๘ คันต่อวัน เป็นเส้นทางที่เข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ในปีงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๓ จึงจัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพในเส้นทางดังกล่าว เพื่อรองรับปริมาณการจราจรที่เพิ่มขึ้นและเป็นการช่วยลดอุบัติเหตุ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีบันทึกด่วนที่สุด ที่ คค ๐๖๓๒.๕/๑๙๖๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๒ เสนอขอตั้งงบประมาณไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีบันทึกด่วนที่สุด ที่ คค ๐๘๐๕.๒/๒๑๖๓ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๒ ส่งเรื่องไปยังสำนักงบประมาณและคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ ต่อมา สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยสำนักทางหลวงที่ ๘ ได้ดำเนินการประกวดราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เห็นชอบผลประกวดราคาเบื้องต้นเมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ พิจารณานุมัติราคาเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๓ ต่อมาแขวงการทางนครราชสีมาที่ ๒ มีหนังสือ ที่ คค ๐๖๒๓.๒/๑.๑/๑๗๙๙ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๓ เชิญทุกภาคส่วนในท้องถิ่นทั้งภาคราชการ ภาคเอกชนและภาคประชาชน เข้าร่วมเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น ในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังและแสดงความคิดเห็นประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์การปกครองที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชน ผู้ประกอบการภาคเอกชน ประชาชนในพื้นที่

โดยที่ประชุมมีมติเห็นด้วยที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงสายดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยแขวงการทางนครราชสีมาที่ ๒ ได้ลงนามในสัญญาจ้างเหมาโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงฯ กับบริษัท ราชสีมาบวร (๑๙๙๖) จำกัด ผู้รับจ้างตามสัญญาเลขที่ นร ๑๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ วงเงิน ๙,๗๓๖,๓๔๒.๐๑ บาท ขั้นตอนการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับต้นไม้ในพื้นที่ก่อสร้าง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยแขวงการทางนครราชสีมาที่ ๒ ได้มีหนังสือ ที่ คค ๐๖๒๓.๒/๑ - ๑/๒๔๒๘ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๒ แจ้งไปยังผู้อำนวยการสำนักทรัพยากรป่าไม้ที่ ๘ ขอให้สำรวจต้นไม้ และมีหนังสือที่ คค ๐๖๒๓.๒/๑.๑/๒๔๕๒ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๒ แจ้งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา และนายอติชาติ บุญยัง รองผู้อำนวยการแขวงการทางนครราชสีมาที่ ๒ (ฝ่ายวิศวกรรม) ได้ร่วมตรวจสอบต้นไม้พร้อมกับนายสุรวุฒิ ใจกิจสุวรรณ นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ นายรติ ลอยทวิพันธ์ เจ้าพนักงานป่าไม้อาวุโส สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนายสันติ เสวกพันธ์ หัวหน้าสวนป่าสูงเนิน สำนักส่งเสริมและพัฒนาไม้เศรษฐกิจนครราชสีมา และร่วมกันจัดทำบันทึก ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยแขวงการทางนครราชสีมาที่ ๒ แจ้งยืนยันขอสิทธิไม่ทำประโยชน์จากไม้ดังกล่าว และขณะที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการก่อสร้างโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงหมายเลข ๒๐๙๐ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติยังไม่มีประกาศประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ ได้มีการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ (นัดพิเศษ) โดยที่ประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีประกาศประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง จำนวน ๑๑ โครงการ ซึ่งโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงสายดังกล่าวไม่เข้าข่ายประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงตามประกาศข้างต้น ดังนั้น จึงถือได้ว่าโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงสายดังกล่าวไม่เข้าข่ายที่จะต้องดำเนินการตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สำหรับการปลูกต้นไม้ในเขตทาง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยแขวงการทางนครราชสีมาที่ ๒ ได้มีหนังสือ ที่ คค ๐๖๒๓.๒/๑.๑/๑๓๙ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๓ ขอความอนุเคราะห์กล้าไม้จำนวน ๒,๐๐๐ ต้น ไปยังหัวหน้าศูนย์เพาะชำ

กล้าไม้ นครราชสีมา เพื่อนำไปปลูกเสริมบริเวณที่ว่างในเขตทางหลวง สำหรับการขออนุญาต
 ทำไม้บริเวณที่ดินเขตทางหลวงหมายเลข ๒๐๙๐ นั้น จังหวัดนครราชสีมาได้มีหนังสือ
 ที่ นม ๐๐๑๓.๓/๒๒๓๐ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ถึงกรมป่าไม้ว่าจังหวัดนครราชสีมา
 โดยแขวงการทางนครราชสีมาที่ ๒ ขอสิทธิไม่ทำประโยชน์จากไม้และมอบให้
 องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (โดยสำนักงานอนุรักษ์และพัฒนาสวนป่านครราชสีมา
 งานสวนป่าสูงเนิน) ดำเนินการทำไม้ออกแทน จึงขออนุญาตให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
 ทำไม้ในเขตทางหลวง ในระหว่างนั้น สำนักส่งเสริมและพัฒนาไม้เศรษฐกิจนครราชสีมา
 อ.อ.ป. ได้มีหนังสือ ที่ ทส ๐๔๑๓.๕.๓/๓๐ ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๓ ถึงนายอำเภอปากช่อง
 จังหวัดนครราชสีมา แจ้งการเข้าพื้นที่ทำไม้บริเวณสองข้างทางหลวงหมายเลข ๒๐๙๐
 โดยจะดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคม – เมษายน ๒๕๕๓ ต่อมากรมป่าไม้ได้มีหนังสือ
 ที่ ทส ๑๖๐๒.๒/๗๐๔๑ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๓ แจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมาว่า
 ตามระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการสำรวจและการทำไม้ในบริเวณป่าที่เปิดใช้ที่ดิน
 เพื่อทำประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๒๕ จังหวัดนครราชสีมาสามารถพิจารณาดำเนินการอนุญาต
 ตามระเบียบหลักเกณฑ์ของกรมป่าไม้ได้ แต่เพื่อแก้ภาวะโลกร้อนและประโยชน์
 ทางด้านสิ่งแวดล้อม เห็นควรขุดล้อมบอนต้นไม้ในเขตทางหลวงดังกล่าวไปใช้ปลูกในราชการ
 ดังนั้น จึงขอความร่วมมือส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักจัดการทรัพยากร
 ป่าไม้ที่ ๘ (นครราชสีมา) ประสานงานกับแขวงการทางนครราชสีมาที่ ๒ (กรมทางหลวง)
 และสำนักงานอนุรักษ์และพัฒนาสวนป่านครราชสีมา ตรวจสอบว่า จะสามารถขุดล้อมบอนต้นไม้
 ดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร และแจ้งผลให้ทราบด้วย จังหวัดนครราชสีมาได้มีหนังสือ
 ที่ นม ๐๐๑๓.๓/๑๑๕๒๙ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ แจ้งผู้จัดการสำนักงานอนุรักษ์และ
 พัฒนาสวนป่านครราชสีมาให้ส่งเจ้าหน้าที่ร่วมตรวจสอบกับเจ้าหน้าที่ของจังหวัด คือ
 นายวรวิทย์ วงศ์ข้าหลวง เจ้าพนักงานป่าไม้ชำนาญงาน เจ้าหน้าที่จากแขวงการทางนครราชสีมา
 ที่ ๒ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๘ (นครราชสีมา) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
 สิ่งแวดล้อม สำนักส่งเสริมและพัฒนาไม้เศรษฐกิจนครราชสีมา ได้ร่วมกัน
 ตรวจสอบไม้ในเขตทางหลวงที่จะทำออก เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓ และทำบันทึก
 ในวันเดียวกันนั้น โดยเจ้าหน้าที่สำนักส่งเสริมและพัฒนาไม้เศรษฐกิจนครราชสีมา เห็นว่า
 ไม้ที่สำรวจจะทำออกมีขนาดใหญ่และมีอายุมากแล้ว การขุดล้อมบอนต้นไม้ออกไปปลูก

ทำได้ยากและโอกาสรอดตายน้อย ประกอบกับในการบอนต้นไม้ ออกมีค่าใช้จ่ายสูง อีกทั้ง การเก็บรักษาและการดูแลรักษา ก่อนจะนำไปปลูกเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ส่วนเจ้าหน้าที่ แขวงทางนครราชสีมา เห็นว่ามีข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลาตามสัญญาการก่อสร้างถนน และไม่มีงบประมาณเพื่อการนี้ จึงทำให้ไม่สามารถบอนต้นไม้ที่จะทำออกได้ คณะเจ้าหน้าที่ ผู้ตรวจสอบได้ร่วมกันพิจารณาแล้วเห็นว่าเนื่องจากไม้ที่จะทำออกมีขนาดใหญ่และอายุมาก การขุดล้อมบอนต้นไม้ ออกทำได้ยาก โอกาสรอดตายน้อย และใช้ระยะเวลานาน ประกอบกับมีข้อจำกัดด้านระยะเวลาตามสัญญาการก่อสร้างถนนและข้อจำกัด ด้านงบประมาณ จึงไม่สามารถที่จะขุดล้อมบอนต้นไม้ดังกล่าวได้ ต่อมา จังหวัดนครราชสีมา ได้มีหนังสือ ที่ นม ๐๐๑๓.๓/๑๐๖๓๐ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ แจ้งผลการตรวจสอบ ดังกล่าวแก่กรมป่าไม้ พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่าได้ออกใบอนุญาตทำไม้ให้กับองค์การ อุทสาหกรรมป่าไม้ทำไม้ในเขตทางหลวงดังกล่าว ตามระเบียบของกรมป่าไม้แล้วเมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ พร้อมทั้งได้แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อเป็นการประสานงาน ตลอดจนตรวจสอบควบคุมการอนุญาตให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเคร่งครัดแล้ว ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้ประชุมเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ เพื่อพิจารณา การโต้แย้งคัดค้านโครงการดังกล่าว ซึ่งได้มีมติว่าการดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ ทางหลวงหมายเลข ๒๐๙๐ (ถนนธนบุรีราช) ตอนแยกทางหลวงหมายเลข ๒ - ต่อเขต อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ที่ได้ดำเนินการไปแล้วให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองประสานกับกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการจัดทำแผน พื้นฟูพื้นที่ที่เสียหาย ปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของดินให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ส่วนต้นไม้ที่ตัดไปแล้วให้ใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการเฉพาะในเขตอุทยานแห่งชาติ เท่านั้น ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองยุติการดำเนินโครงการในส่วน กม. ๑๐ + ๑๐๐.๐๐๐ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการศึกษาและกำหนดมาตรการ คัดกรองสิ่งแวดล้อมเพื่อกำหนดให้พื้นที่โดยรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และป่าอนุรักษ์ ไกลเคียงเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติฯ เร่งจัดทำ รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการและระยะเวลาในการจัดการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้แล้วเสร็จและนำเสนอคณะรัฐมนตรีโดยเร็วเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติ

ได้อย่างถูกต้องต่อไป ในส่วนของการดำเนินโครงการก่อสร้างและปรับปรุงทางหลวงและทางอื่นในอนาคตให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ประสานงานกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถดำเนินโครงการได้อย่างเหมาะสมถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยแขวงทางนครราชสีมาที่ ๒ ได้มีหนังสือที่ คค ๐๖๒๓.๒/๑.๓/๑๒๐๐ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ ขอความร่วมมือให้บริษัทราชสีมาบวร (๑๙๙๖) จำกัด ระวังงานก่อสร้างไว้ก่อนเป็นการชั่วคราว และเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ ได้มีการประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ (นัดพิเศษ) ได้มีการประกาศประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงจำนวน ๑๑ โครงการ ซึ่งโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงดังกล่าวไม่เข้าข่ายตามประกาศข้างต้นที่จะต้องดำเนินการตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บริษัท นครราชสีมาบวร (๑๙๙๖) จำกัด ผู้รับจ้างได้ดำเนินโครงการได้ส่งมอบงานเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ตรวจรับงานเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และแขวงทางนครราชสีมาที่ ๒ ได้ดำเนินการปลูกต้นไม้ฟื้นฟูทาง พร้อมติดตั้งราวกันอันตราย หลักนำทาง ป้ายจราจร และเปิดการจราจรแล้ว

คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยรวม ๒ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ฟ้องคดีทั้งหนึ่งร้อยสามสิบรายเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหายที่จะมีสิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลหรือไม่ อย่างไร

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ เป็นองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และได้รับการจดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ถึงที่ ๑๓๐ ส่วนหนึ่งเป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ดำเนินโครงการ อีกส่วนหนึ่งเป็นนักท่องเที่ยว นักอนุรักษ์นิยม เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๙๐ ตั้งแต่ กม.๒+๐๐๐.๐๐๐

ถึง กม.๑๐+๑๐๐.๐๐๐ มีผลให้มีการตัดโค่นต้นไม้ขนาดต่างๆ บริเวณสองข้างทาง อันเป็นการละเมิดต่อวัตถุประสงค์การดำเนินกิจกรรมของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีที่ ๑ เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง ส่วนผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ถึงที่ ๑๓๐ นั้น บางส่วนเป็นผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ที่มีการดำเนินโครงการพิพาท และบางส่วนเป็นนักท่องเที่ยว นักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ที่เคยได้เห็นและสัมผัสใช้ชีวิตในพื้นที่ดังกล่าว จึงถือว่าเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเช่นเดียวกัน และการแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีมีคำขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งห้ามผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองดำเนินโครงการตามฟ้องจนกว่าจะได้ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องและให้ฟื้นฟูสภาพความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นคำขอที่ศาลกำหนดคำสั่งบังคับให้ได้ ผู้ฟ้องคดีทั้งหนึ่งร้อยสามสิบราย จึงเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดี ทั้งนี้ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองอ้างว่าผู้ฟ้องคดีทั้งหนึ่งร้อยสามสิบรายไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายที่จะมีสิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลจึงไม่อาจรับฟังได้ในส่วนที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้โต้แย้งว่าผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ไม่มีอำนาจฟ้องเนื่องจากคำขอท้ายฟ้องที่ขอให้ระงับโครงการก่อสร้างนั้นไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อ ๔.๒ ที่ว่า... รวมทั้งเป็นผู้แทนในการฟ้องร้องต่อศาลเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ค่าเสียหาย ค่าชดเชยให้แก่ประชาชน ชุมชนและสาธารณชน และข้อ ๔.๔ ที่ว่า ส่งเสริมการปลูกและรักษาป่า...รักษาสัตว์ป่า ตามที่ได้จดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจาก “ป่า” ตามมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน และมาตรา ๔ (๒) ไม้ หมายถึง ไม้สักและไม้อื่นทุกชนิด แต่ต้นไม้ในคดีนี้มีได้เกิดขึ้นในเขตป่าหรือในเขตอุทยานแต่เป็นเขตของกรมทางหลวงนั้น เห็นว่าวัตถุประสงค์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ มีหลายประการ และหนึ่งในนั้นคือการดำเนินกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของประชาชนตามข้อบังคับของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ข้อ ๔.๙ ซึ่งการฟ้องคดีเพื่อให้มีการระงับโครงการพิพาทที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ อ้างว่ามีการตัดโค่นไม้ อันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น เห็นได้ว่าเป็นการดำเนินกิจกรรมสาธารณประโยชน์

ตามวัตถุประสงค์ข้อ ๔.๙ แล้ว และวัตถุประสงค์ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ กับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ นั้น แตกต่างกัน ดังนั้น คำว่า “ป่า” ในวัตถุประสงค์ข้อ ๔.๔ ของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ตามที่กล่าวข้างต้น จึงไม่จำเป็นต้องมีขอบเขตเช่นเดียวกับคำว่า ป่า ตามมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ โดยจะมีความหมายโดยทั่วไป มิได้มีความหมายจำกัดเฉพาะตามบทนิยามในมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ดังที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองแล้วอ้างไม่ ข้อโต้แย้งดังกล่าวจึงไม่อาจรับฟังได้ ส่วนประเด็นที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเห็นว่า คำว่าชุมชนหรือประชาชนตามที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ กล่าวอ้างว่าประชาชนจำนวนเท่าใดจึงจะถือว่าเป็นสาธารณะ โดยนำจำนวนผู้ฟ้องคดี ๑๓๐ รายไปเทียบกับประชาชนทั้งประเทศจำนวน ๖๐ ล้านคนนั้น เห็นว่าน่าจะพิจารณาจากผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับการได้รับประโยชน์จากสิ่งเหล่านั้นก็น่าจะเพียงพอแล้ว มิฉะนั้นทุกกรณีก็ต้องนำไปเทียบกับประชาชนทั้งประเทศ ข้อกล่าวอ้างดังกล่าวจึงไม่อาจรับฟังได้ ส่วนประเด็นที่โต้แย้งว่า โครงการพิพาทเป็นโครงการตามกฎหมายงบประมาณรายจ่ายที่เป็นการจัดทำบริการสาธารณะและเกี่ยวข้องกับการบริหารงานทางการเมือง การฟ้องขอให้ระงับโครงการโดยอ้างว่าไม่เหมาะสมจึงเกี่ยวข้องกับการเมืองอันขัดต่อมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีมิได้มีคำขอโดยเด็ดขาดให้ระงับโครงการแต่ต้องการให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องก่อน ซึ่งหากไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลย่อมมีอำนาจพิพากษาให้ระงับโครงการได้ โดยมิได้เป็นการระงับการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการดังกล่าว ที่ผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรแล้วแต่อย่างใด ข้อกล่าวอ้างดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจึงไม่อาจรับฟังได้เช่นกัน

ประเด็นที่ ๒ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ร่วมกันอนุมัติ/อนุญาตให้บริษัทเอกชนดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๙๐ หรือถนนธนรัชต์ จากแยกทางหลวงหมายเลข ๒ – ต่อเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ตั้งแต่ กม.๒+๐๐๐.๐๐๐ ถึง กม.๑๐+๑๐๐.๐๐๐ ระยะทาง ๘.๑๐๐ กิโลเมตร เป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินโครงการพิพาทไม่เป็นไปตาม มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยไม่มีการจัดทำรายงาน การศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพ (HIA) อีกทั้งการดำเนินกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วน ได้ได้เสีย ไม่ถูกต้องตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ นอกจากนี้การตัดต้นไม้ไม่ได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ให้ถูกต้อง ก่อน ทำให้มีการทำลายต้นไม้และพื้นดินบริเวณสองข้างทาง ซึ่งมีผลกระทบต่อ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในบริเวณดังกล่าวและอาจมีผลกระทบต่อการใช้พื้นที่ เป็นนรมรดกโลกทางธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่คงพญาเย็น

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้ง ได้ให้องค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ หรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว และพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้รัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดประเภท และขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่มีผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม เพื่อเสนอขอความเห็นชอบตามมาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ มาตรา ๔๙ และ วรรคสอง บัญญัติว่า ในการประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ แนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตลอดจน เอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องเสนอพร้อมกับรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สำหรับโครงการหรือกิจการแต่ละประเภท และแต่ละขนาดด้วย และประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทหรือขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ ข้อ ๓ กำหนดว่า ประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ ให้เป็นไปตามเอกสารท้ายประกาศ ๑ ให้จัดทำเป็นรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น เสนอในขั้นตอนขออนุมัติหรือขออนุญาตโครงการ โดยตามเอกสารท้ายประกาศ ๑ ลำดับ ๒๐ กำหนดว่า ทางหลวงหรือถนน ซึ่งมีความหมายตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวง ที่ตัดผ่านพื้นที่ดังต่อไปนี้ ๒๐.๑ พื้นที่เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ๒๐.๒ พื้นที่อุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ..... ๒๐.๖ พื้นที่ที่อยู่ในหรือใกล้พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ หรือแหล่งมรดกโลกที่ขึ้นบัญชีแหล่งมรดกโลกตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ ในระยะทาง ๒ กิโลเมตร เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าทางหลวงหมายเลข ๒๐๙๐ หรือถนนพระราชดำริตัดตอนแยกทางหลวงหมายเลข ๒ ถึงต่อเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ระยะทาง ๒๓.๗๐๐ กิโลเมตร จุดเริ่มต้นที่ กม.๐.๐๐๐ ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จุดสิ้นสุดที่ กม.๒๓.๗๐๐ ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ใช้เป็นเส้นทางสำหรับเดินทางเข้าสู่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๘ ได้ดำเนินการในช่วงระหว่าง กม.๒+๐๐๐.๐๐๐ ถึง กม.๑๐+๐๐๐.๐๐๐ ระยะทาง ๘.๑๐๐ กิโลเมตร ซึ่งอยู่ช่วงต้นถนนจึงย่อมชัดเจนว่ามีได้อยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ดังนั้น จึงไม่เข้าข่ายโครงการที่จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่อย่างใด

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปคือ โครงการพิพาท เป็นโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือไม่ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า จังหวัดนครราชสีมาได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

ขอความอนุเคราะห์ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ สนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงขยายผิวจราจรทางเข้าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ทางหลวงหมายเลข ๒๐๙๐ ตอนแยกทางหลวงหมายเลข ๒ ถึงต่อเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วเห็นควรสนับสนุน จึงมีหนังสือลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๒ เสนอคำขอตั้งงบประมาณไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ส่งคำขอตั้งงบประมาณไปยังสำนักงบประมาณตามหนังสือลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๒ และคณะรัฐมนตรีเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ ซึ่งมีโครงการพิพาทรวมอยู่ด้วย และสภาผู้แทนราษฎรได้เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๒ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติยังไม่มีประกาศประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ ในการประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ (นัดพิเศษ) ได้มีการประกาศประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงจำนวน ๑๑ โครงการ ซึ่งโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงสายดังกล่าวไม่เข้าข่ายโครงการหรือกิจการตามประกาศข้างต้น จึงไม่ต้องดำเนินการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน (EIA และ HIA) รวมทั้งไม่ต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อนแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงหมายเลข ๒๐๙๐ จะไม่เข้าข่ายโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพที่ต้องดำเนินการดังกล่าวข้างต้นตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก็ตาม แต่เนื่องจากโครงการพิพาทเป็นโครงการของรัฐตามความหมายในข้อ ๔ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยมีข้อกำหนดที่เกี่ยวกับคดีนี้ ดังนี้ ข้อ ๕ วรรคหนึ่ง ก่อนเริ่มดำเนินการโครงการของรัฐ หน่วยงานของรัฐที่เป็น

ผู้รับผิดชอบโครงการต้องจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลตามข้อ ๗ ให้ประชาชนทราบ และจะรับฟังความเห็นของประชาชนโดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีตามข้อ ๘ ด้วยก็ได้ ข้อ ๗ ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการของรัฐที่หน่วยงานของรัฐต้องเผยแพร่ต่อประชาชนอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้ (๑) เหตุผลความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของโครงการ (๒) สารสำคัญของโครงการ (๓) ผู้ดำเนินการ(๔) สถานที่ที่จะดำเนินการ (๕) ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ (๖) ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ (๗) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนที่อยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพอยู่ในสถานที่ที่จะดำเนินโครงการและพื้นที่ใกล้เคียงและประชาชนทั่วไป รวมทั้งมาตรการป้องกันแก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบดังกล่าว (๘)...วรรคสอง ให้หน่วยงานของรัฐประกาศข้อมูลที่ต้องเผยแพร่แก่ประชาชนตามวรรคหนึ่งในระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้นตามระเบียบนี้ด้วย ข้อ ๘ วรรคหนึ่งในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการของรัฐ และรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการนั้น รวมตลอดทั้งความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนด้วย ข้อ ๙ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามข้อ ๘ อาจใช้วิธีการอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้ (๑) การสำรวจความคิดเห็น ซึ่งอาจทำได้โดยวิธีดังต่อไปนี้... (๒) การประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งอาจทำได้โดยวิธีดังต่อไปนี้ (ก) การประชาพิจารณ์ (ข) การอภิปรายสาธารณะ (ค) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (ง) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (จ) การประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย ข้อ ๑๒ เมื่อดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และประกาศให้ประชาชนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไม่เป็นไปตามขั้นตอนวิธีการตามกฎหมาย ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มที่มีส่วนได้เสีย และไม่มีหลักฐานยืนยันว่าชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นด้วยกับโครงการ ไม่ได้มีการปิดประกาศล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เป็นการให้ข้อมูลฝ่ายเดียว ไม่มีการทำบันทึกและรับรองการประชุมแจ้งให้ผู้เข้าประชุมทราบภายใน ๑๕ วัน นับจากวันที่เสร็จสิ้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอต้งงบประมาณโครงการพิพาทไปยัง

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตามบันทึกข้อความ ที่ คค ๐๖๓๒.๕/๑๙๓๖ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ส่งคำขอตั้งงบประมาณไปที่สำนักงบประมาณ ตามหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ คค ๐๘๐๕.๒/๒๑๖๓ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๒ โดยไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการดังกล่าว ตามข้อ ๕ วรรคหนึ่ง ประกอบกับข้อ ๗ วรรคหนึ่งของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม นอกจากนั้น ยังปรากฏข้อเท็จจริงตามบันทึกข้อความกรมทางหลวง ที่ คค ๐๖๐๓/๑๓๗ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๓ มีสาระสำคัญว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยสำนักทางหลวงที่ ๘ (นครราชสีมา) ได้ออกประกาศประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ งานจ้างเหมาโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงหมายเลข ๒๐๘๐ ตอนแยกทางหลวงหมายเลข ๒ - ต่อเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ระหว่าง กม. ๒+๐๐๐.๐๐๐ ถึง กม. ๑๐+๑๐๐.๐๐๐ กำหนดรับเอกสารประกวดราคาในวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๒ และประกวดราคาในวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๒ (เอกสารท้ายคำให้การลำดับที่ ๔๕/๒๙) โดยที่งบประมาณโครงการยังไม่ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีและสภาผู้แทนราษฎร แม้ว่าในเวลาต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๓ ก่อนประกาศผลการประกวดราคาจ้างข้างต้น ซึ่งได้ประกาศในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ โดยเชิญหน่วยงานภาครัฐ ๙ คน ผู้นำชุมชน ๑๘ คน ภาคเอกชน ๗ คน สถานศึกษา ๒ คน สื่อมวลชน ๘ คน ผู้แทนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จำนวน ๓๐ คน และประชาชนในพื้นที่ที่สนใจ ๘๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๕๔ คน ให้เข้าประชุมเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองให้การว่าที่ประชุมมีมติเห็นด้วยที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงหมายเลข ๒๐๘๐ ดังกล่าว แต่เอกสารหมายเลข ๔ ท้ายคำให้การมิได้ปรากฏรายชื่อที่อยู่พร้อมหลักฐานอื่นของผู้เข้าร่วมประชุมที่เป็นการยืนยันว่ามีผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมจริง ตลอดจนไม่มีรายละเอียดต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความเพียงพอแก่การชี้ให้เห็นว่าหน่วยงานรัฐได้มุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการของรัฐตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อ ๘ แม้ว่าเอกสารโครงการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เสนอต่อผู้เข้าร่วมจะประกอบด้วยข้อมูลตามที่กำหนดในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อ ๗ ก็ตาม อีกทั้งไม่มีการจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมและประกาศให้ประชาชน

ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการประชุมดังกล่าวตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๑๑ และข้อ ๑๒ นอกจากนี้ยังเป็นการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหลังจากมีการประกาศผลการประกวดราคาจ้างแล้ว ซึ่งโดยปกติผู้ถูกฟ้องคดีต้องผูกพันผลการประกวดราคาดังกล่าว ทำให้หน่วยงานของรัฐมีข้อจำกัดเกี่ยวกับทางเลือกในการตัดสินใจดำเนินโครงการดังกล่าว จึงเห็นว่าการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๘๐ จากทางแยกทางหลวงหมายเลข ๒ - ต่อเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ตั้งแต่ กม.๒+๐๐๐.๐๐๐ ถึง กม.๑๐+๑๐๐.๐๐๐ ระยะทาง ๘.๑๐๐ กิโลเมตร ไม่ถูกต้องตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ แต่ผู้ฟ้องคดีมิได้มีคำขอให้เพิกถอนการกระทำที่ไม่ถูกต้องดังกล่าว ประกอบกับคำขอที่ขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองระงับการดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับการขยายหรือปรับปรุงทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๘๐ ที่พิพาทนั้น เป็นการกระทบกระเทือนต่อการใช้ถนนสายดังกล่าว อันเป็นสาธารณูปโภคที่จำเป็นซึ่งการขยายหรือปรับปรุงทางหลวงหมายเลข ๒๐๘๐ ได้ดำเนินการก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว และเปิดใช้งานแล้ว จึงไม่มีเหตุผลสมควรที่ศาลจะมีคำพิพากษาและมีคำสั่งตามคำขอในส่วนนี้

แต่อย่างไรก็ตามตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๘๗ ผู้ใดกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการทำลายหรือทำให้สูญหายหรือเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นของรัฐหรือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายให้แก่รัฐตามมูลค่าทั้งหมดของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหาย หรือเสียหายไปนั้น เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองโดยหน่วยงานในพื้นที่และหน่วยงานเกี่ยวข้องอื่น ได้ทำการตรวจสอบเพื่อทำการชดเชยบ่อนต้นไม้บริเวณสองข้างทางหลวงข้างต้น นำไปใช้ปลูกในราชการตามข้อเสนอแนะของกรมป่าไม้แล้วสรุปว่าไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยเหตุผลต่างๆ โดยไม่ปรากฏว่าได้มีความพยายามที่จะดำเนินการเท่าที่จะทำได้ในบางส่วนแต่อย่างใด ทั้ง ๆ ที่จากบันทึกของแขวงทางนครราชสีมาที่ ๒ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ที่ได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักทรัพยากรป่าไม้ที่ ๘ ทำการตรวจสอบไม้ในเขตทางหลวงหมายเลข ๒๐๘๐ ที่จะดำเนินโครงการเพื่อตัดออก

จำนวน ๑๔ ชนิด รวม ๑๒๘ ต้น เมื่อพิจารณาบัญชีแนบท้ายบันทึกแล้วเป็นไม้สะเดาถึง ๘๖ ต้น โดยไม้ต่างๆ ระบุว่าโตประมาณ ๑๐๐ เซนติเมตรเศษ (ขนาดเส้นรอบวงต้นไม้) และยาวประมาณ ๓๐๐ เซนติเมตร หรือประมาณ ๓ เมตร (ความสูงของต้นไม้) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับความสูงของคนแล้วสูงกว่าไม่ถึงหนึ่งเท่า จึงไม่น่าจะเป็นไม้ขนาดใหญ่จนทำการขุดบอนนำออกไปปลูกที่อื่นทำได้ยากและมีโอกาสรอดยากตามที่ระบุในบันทึก ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓ แต่อย่างไรก็ดี ดังนั้น เมื่อนำการกระทำดังกล่าวของหน่วยงาน ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองและหน่วยงานทางปกครองที่เกี่ยวข้องหน่วยอื่นๆ ไปประกอบกับการขออนุญาตทำไม้โดยไม่ถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมายแล้วเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง ไม่ได้ตระหนักถึงการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้น เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คุ้มครองและฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ที่มีความสำคัญเชิงระบบนิเวศ จึงสมควรที่จะต้องมีการเยียวยาความเสียหายในส่วนนี้ตามคำขอเท่าที่สภาพของเรื่องจะเปิดช่องให้ดำเนินการได้ คือการนำต้นไม้ชนิด ประเภท ขนาดเดียวกันหรือใกล้เคียงกันและในจำนวนเท่ากันกับต้นไม้ที่ถูกตัดโค่นไปแล้วตามบัญชีที่ได้สำรวจบันทึก เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ไปปลูกทดแทนตามแนวเขตทางหลวงสาย ๒๐๙๐ ช่วง กม.๒+๐๐๐.๐๐๐ ถึง กม.๑๐+๑๐๐.๐๐๐ ระยะทาง ๘.๑๐๐ กิโลเมตร สำหรับคำขอของผู้ฟ้องคดีที่ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองนำไม้ไปปลูกทดแทนจำนวนไม้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ ต้นนั้น ไม่มีรายละเอียดที่ศาลจะพิจารณาให้ได้ อย่างไรก็ดีตาม แม้การเยียวยาความเสียหายเกี่ยวกับต้นไม้อื่นๆ และพื้นดินบริเวณสองข้างทางนั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองประสานกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการจัดทำแผนฟื้นฟูพื้นที่ที่เสียหาย ปลูกหญ้าแฝก เพื่อป้องกันการพังทลายของดินให้แล้วเสร็จโดยเร็ว นอกจากนี้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยแขวงทาง นครราชสีมาที่ ๒ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๓ ขอความอนุเคราะห์กล้าไม้จำนวน ๒,๐๐๐ ต้น จากศูนย์เพาะชำกล้าไม้ นครราชสีมาเพื่อนำไปปลูกเสริมบริเวณที่ว่างในเขตทางหลวง กรณีดังกล่าว แม้จะเป็นการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในทางหลวงพิพาทได้ตามสมควร แต่ก็ยังเห็นได้ว่ายังไม่เป็นการเพียงพอแก่พฤติการณ์แห่งความเสียหายของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายโดยการดำเนินกิจการของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง

พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองร่วมกันนำต้นไม้ตามชนิดประเภทขนาดเดียวกันหรือใกล้เคียงกันและในจำนวนเท่ากันกับต้นไม้ที่ถูกตัดโค่นไปแล้วตามบัญชีที่ได้สำรวจบันทึกเมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ไปปลูกทดแทนตามแนวเขตทางหลวงสาย ๒๐๙๐ ช่วง กม.๒+๐๐๐.๐๐๐ ถึง กม.๑๐+๑๐๐.๐๐๐ โดยให้เริ่มดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด เพื่อให้มีสภาพใกล้เคียงของเดิมให้มากที่สุด ค่าขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

นายเสน่ห์ บุญทมานพ
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองกลาง

ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายนิทัศน์ จุฬินยอง
ตุลาการศาลปกครองกลาง

นายวิโรจน์ ปรีชาพันธ์
ตุลาการศาลปกครองกลาง

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายประพจน์ คล้ายสุบรรณ